

T.C.

ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

SINIF ÖĞRETMENLİ ANABİLİM DALI

**SINIF ÖĞRETMENLERİNİN ÖZEL ALAN YETERLİK
DÜZEYLERİ**

OYA ÇAVUŞ

Eylül- 2014

T. C.
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
SINIF ÖĞRETMENLİĞİ ANABİLİM DALI

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN ÖZEL ALAN YETERLİK DÜZEYLERİ

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan
Oya ÇAVUŞ

Danışman
Yrd. Doç. Dr. Tuncay ÖZDEMİR

Bolu- 2014

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE,

Oya ÇAVAUŞ' a ait Sınıf Öğretmenlerinin Özel Alan Yeterlik Düzeyleri
adlı çalışma, jürimiz tarafından Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalında **YÜKSEK
LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir. **26/09/2014**

Akademik Unvan, Ad ve Soyad

İmza

Üye (Tez Danışmanı): Yrd. Doç. Dr. Tuncay ÖZDEMİR	
Üye (Başkan) : Doç. Dr. Kaya YILDIZ	
Üye : Yrd. Doç. Dr. Nuri AKGÜN	

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Onayı

Doç. Dr. Türkan ARGON
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ABSTRACT

SELF SUFFICIENCY LEVELS OF CLASSROOM TEACHAERS

Oya ÇAVUŞ

Master's Thesis

Classroom Teaching Department

Thesis Advisor: Asistant Yard. Doç. Dr. Tuncay ÖZDEMİR

September, 2014 xiii + 83 Pages

In this research, it was aimed determining classroom teacher's self- efficacy levels according to their point of views and gathering data self- efficecies of classroom teaching related to participants if it differentiates the subject concerning variables in primary education schools placed in county Küçükçekmece administrative provience of Istanbul.

It was focused on the rasearch universeabout the primary schools and classroom teachers in county Küçükçekmece, administrative provience of Istnabul in 2011- 2012. Placing in universe, among 1300 class teachers and 64 primary schools only 14 primary schools were chosen by the researcher that regarding favorable transpartasion, time and coast. Accordingly it was consisted of 14 primary schools and three 300 teachers.

In this research, Ministry of National Education opinions that determined class teacher self efficacy questionnaire is used which is prepared by class teachers. SPSS statistics program is used to interpret statistically getting datums. As basic statistics procedures, standard deviation (ss), arithmetic average ($\bar{X}$), variance analysis because of three and more variables and depends on this when meaningful difference is found Post Hoc Tukey Test and in position two variables t- test is used in order to determine differences in groups.

Results which are getting from this research are like these; According to opinions that class teachers havedealing with self efficacy, "Personal and Profesinal Development- Sociable Relations" is higher degree than the others ($\bar{X} = 4.08$ and ss=

0.51), “Art and Esthetic” subject is lower degree than the others ($\bar{X} = 3.53$ and $ss = 0.51$). Opinions of class teachers show us meaningful differences of can be changeable related with their sexualities, ages, occupational seniorities, education degrees and their utility services that have joined.

In variable of sexuality, in subject “Teaching and Evaluation”, “Improving Linguistic Skills” and “Science and Technological Development” differences were found. Differences are the side of female teachers.

According to age variable, “Learning- Teaching Surroundings and Development”, “Art and Esthetic”, “Scientific and Technological Development” and “Personal Responsibilities and Socializing” in these subjects in given answers meaningful differences were found. Differences are in favor of teachers at the age over 46.

According to variable in occupational seniority, in subjects “Learning- Teaching Surrounding and Development” and “Art and Esthetic” meaningful differences are found in given answers. These differences are in favor of teachers of whom occupational seniorities 11 and over.

Variable of educational level in, “Scientific and Technological Development” subject difference is in favor of teachers who are graduated from pre master’s degree and master’s degree.

According to service education variable, “Learning- Teaching Surrounding and Development”, “Linguistic Skills Development”, “Personal Responsibilities and Socializing” in these subjects in given answers meaningful differences were found. Differences are in favor of teachers who have joined service education more than 4.

Key words: Classroom Teacher, Self Efficacy, Primary School.

ÖZET

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN ÖZEL ALAN YETERLİK DÜZEYLERİ

Oya ÇAVUŞ

Yüksek Lisans Tezi

Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı

Tez Danışmanı : Yrd. Doç. Dr. Tuncay ÖZDEMİR

Eylül, 2014 **xiii+ 84** sayfa

Bu araştırmada, İstanbul ili Küçükçekmece ilçesinde bulunan İlköğretim okullarındaki sınıf öğretmenlerinin özel alan yeterlik düzeylerini, sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre belirlemek ve sınıf öğretmenliği özel alan yeterliğinin katılımcılara ilişkin bazı değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek amaçlanmıştır.

Araştırmanın evrenini 2011-2012 eğitim öğretim yılında İstanbul ili Küçükçekmece ilçesi sınırları içerisinde bulunan ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Evrende bulunan 64 ilköğretim okulu 1300 sınıf öğretmeni içerisinden, araştırmacı tarafından ulaşım zaman ve maliyet yönünden uygun olabilecek 14 ilköğretim okulu seçilmiştir. Araştırmanın örnekleme 14 okul 300 sınıf öğretmeni dahil edilmiştir.

Araştırmada, MEB.’ in belirlediği sınıf öğretmenlerinin özel alan yeterliklerinden yararlanılarak, araştırmacı tarafından hazırlanan sınıf öğretmenliği özel alan yeterlik anketi kullanılmıştır. Elde edilen verilerin istatistiksel yorumlanmasında SPSS istatistik programı kullanılmıştır. Temel istatistik işlemler olarak, standart sapma (ss), aritmetik ortalama ($\bar{X}$), üç ve daha fazla değişken olduğunda varyans analizi ve buna bağlı olarak anlamlı fark bulunduğunda farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Post Hoc Tukey testi ve iki değişkenli durumlarda da t- test kullanılmıştır.

Araştırmada elde edilen sonuçlardan bazıları şu şekildedir; Sınıf öğretmenlerinin özel alan yeterlik düzeylerine ilişkin görüşlerine göre, “ Bireysel ve Mesleki Gelişim- Toplumsal İlişkiler” konu alanı diğer konu alanlarına göre daha yüksek düzeyde ($\bar{X}$ = 4.08 ve ss= 0.51), “Sanat ve Estetik” konu alanı ise diğer konu alanlarına göre aritmetik ortalamasının ($\bar{X}$ = 3.53 ve ss= 0.74) daha düşük düzeyde olduğu görülmüştür. Sınıf

öğretmenlerinin özel alan yeterlik düzeylerine ilişkin görüşleri cinsiyetlerine, yaşlarına, mesleki kıdemlerine, eğitim düzeylerine ve katıldıkları hizmet içi program sayısına göre anlamlı farklılık göstermektedir.

Cinsiyet değişkeninde, “İzleme ve Değerlendirme”, “Dil Becerilerini Geliştirebilme” ve “Bilimsel ve Teknolojik Gelişim” konu alanlarına verilen cevaplarda fark bulunmuştur. Farklar kadın öğretmenlerin lehinedir.

Yaş değişkenine göre, “Öğrenme- Öğretme Ortamı ve Gelişim”, “Sanat ve Estetik”, “Dil Becerilerini Geliştirebilme”, “Bilimsel ve Teknolojik Gelişim” ve “Bireysel Sorumluluklar ve Sosyalleşme” konu alanlarında verilen cevaplarda anlamlı fark bulunmuştur. Farklar 46 ve üzeri yaş grubu öğretmenler lehinedir.

Mesleki kıdem değişkenine göre, “Öğrenme- Öğretme ortamı ve Gelişim” ve “Sanat ve Estetik” konu alanlarında verilen cevaplarda anlamlı farklar bulunmuştur. Farklar 11 yıl ve üzeri kıdeme sahip olan öğretmen gruplarının lehinedir.

Eğitim düzeyi değişkenine göre, “Bilimsel ve Teknolojik Gelişim” konu alanında farklılık ön lisans ve lisans mezunu öğretmenler lehinedir.

Hizmet içi eğitim değişkenine göre, “Öğrenme- Öğretme Ortamı ve Gelişim”, “Dil Becerilerini Geliştirebilme” ve “Bireysel Sorumluluklar ve Sosyalleşme” konularında verilen cevaplarda anlamlı farklar bulunmuştur. Farklar 4 ve üzeri hizmet içi eğitim programına katılan öğretmenler lehinedir.

Anahtar Kelimeler: Sınıf Öğretmeni, Özel Alan Yeterliği, İlköğretim Okulu

TEŞEKKÜR

Araştırmamın konusunun belirlenmesinden tamamlanmasına kadar geçen süre içerisinde bana yol gösteren değerli danışmanım Yrd. Doç. Dr. Tuncay ÖZDEMİR'e

Araştırmama olan katkılarından dolayı değerli hocalarım Doç. Dr. Kaya YILDIZ'a, Doç. Dr. Yusuf CERİT'e, Yrd. Doç. Dr. Nuri AKGÜN'e, Yrd. Doç. Dr. Bahri Aydın'a,

Araştırma sürecinde desteklerini esirgemeyen kuzenin Can ŞIK'a, ablam Sevcan BAKKAL'a, arkadaşlarım Merve SÖZER'e ve Gökhan KAVALLIOĞLU'na,

Çalışmamın en büyük destekçisi ve şahidi çok sevgili dostum, yol arkadaşım Melike DEMİRKART'a,

Hayatın her aşamasında yanımda olan ve bana öğrenim olanağı sağlayan annem Hüsniye İHTİYAR'a, babam Ayhan İHTİYAR'a, ve ihtiyaç duyduğum her anda yanımda olan kardeşim Burcu İHTİYAR'a,

Aldığım kararlarda beni destekleyen, gücüme güç katan sevgili eşim İsmail ÇAVUŞ'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

ABSTRACT	iii
ÖZET	v
TEŞEKKÜR.....	vii
İÇİNDEKİLER	viii
TABLolar	xi
BÖLÜM I.....	1
1.GİRİŞ.....	1
1.1.Problem durumu	1
1.2.Problem cümlesi	4
1.3.Araştırmanın amacı.....	4
1.4.Araştırmanın önemi	5
1.5.Araştırmanın sayıtılıları	6
1.6.Araştırmanın sınırlılıkları.....	6
1.7.Araştırmanın kullanılan tanımlar.....	7
BÖLÜM II	8
2.KURUMSAL TEMELLER VE İLGİLİ LİTERATÜR	8
2.1.Kurumsal Temeller	8
2.1.1.Öğretmen yeterlilikleri.....	8
2.2.İlgili Literatür	14

2.2.1.İlgili araştırmalar	15
 BÖLÜM III	21
3.YÖNTEM	21
3.1.Araştırma modeli	21
3.2.Evren ve örnekleme	21
3.3.Veritoplama yöntemi	22
3.3.1.Veritoplama aracı.....	22
 BÖLÜM IV	25
4.BULGULAR ve YORUMLAR	25
4.1.Sınıf Öğretmenlerin Kişisel Özelliklerine İlişkin Bulgular	25
4.2. Sınıf Öğretmenlerinin Özel Alan Yeterlik Düzeylerine İlişkin Bulgular	26
4.2.1. Öğrenme-öğretme ortamı ve gelişim konusuna ilişkin bulgular	27
4.2.2. İzleme ve değerlendirme konusuna ilişkin bulgular	30
4.2.3. Bireysel ve mesleki gelişim- toplumsal ilişkiler konusuna ilişkin bulgular	32
4.2.4. Sanat ve estetik konusuna ilişkin bulgular	35
4.2.5. Dil bilincini geliştirme konusuna ilişkin bulgular	37
4.2.6. Bilimsel ve teknolojik gelişmeler konusuna ilişkin bulgular	38
4.2.7. Bireysel sorumluluklar ve sosyalleşme konusuna ilişkin bulgular.....	40
4.2.8. Beden eğitimi ve güvenlik konusuna ilişkin bulgular	43
4.3. Sınıf Öğretmenlerinin Özel Alan Yeterlik Düzeylerine İlişkin; Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri Arasında Bağımsız Değişkenlere Göre Anlamlı Fark Olup Olmadığı ile İlgili Bulgular.....	46
4.3.1. Sınıf öğretmenlerinin özel alan yeterlik düzeylerine ilişkin görüşleri arasında cinsiyet değişkenine ilişkin t-testi	46
4.3.2. Sınıf öğretmenlerinin özel alan yeterlik düzeylerine ilişkin görüşleri arasında yaş değişkenine ilişkin varyans analizi.....	48
4.3.3. Sınıf öğretmenlerinin özel alan yeterlik düzeylerine ilişkin görüşleri arasında mesleki kıdem değişkenine ilişkin varyans analizi	53
4.3.4. Sınıf öğretmenlerinin özel alan yeterlik düzeylerine ilişkin görüşleri arasında eğitim düzeyi değişkenine ilişkin varyans analizi.....	56

4.3.5. Sınıf öğretmenlerinin özel alan yeterlik düzeylerine ilişkin görüşleri arasında katıldıkları hizmet içi eğitim programı sayısı değişkenine ilişkin varyans analizi	59
BÖLÜM V	63
5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER	63
5.1. Sonuçlar	63
5.1.1. Sınıf öğretmenlerinin kişisel bilgilerine ilişkin sonuçlar	63
5.1.2. Sınıf öğretmenlerinin özel alan yeterlik düzeylerine ilişkin sonuçlar	63
5.2. Öneriler	68
5.2.1. Uygulamacılar için öneriler	68
5.2.2. Araştırmacılar için öneriler	69
KAYNAKÇA	70
EKLER	75
Ek 1 Açıklama	75
Ek 2 Kişisel Bilgiler	76
Ek 3 Sınıf öğretmenliğe özel alan yeterlik anketi	77
Ek 4 Özgeçmiş	82
Ek 5 MEB uygulama İzni	83
Ek 6 Etik İlkeler Uyulduğuna İlişkin Metin	84

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 3.1. Seçeneklerin ağırlığı ve sıraları	23
Tablo 3.2. Özel Alan Yeterlik Anketi İçin Güvenilirlik Analizi.....	24
Tablo 4.1. Kişisel özelliklere göre dağılım	25
Tablo 4.2. Özel alan yeterlik konu alanlarına ilişkin görüşler	27
Tablo 4.3. Öğrenme-öğretme ortamı ve gelişim konu alanına ilişkin görüşler	28
Tablo 4.4. İzleme ve değerlendirme konu alanına ilişkin görüşler	31
Tablo 4.5. Bireysel ve mesleki gelişim- toplumsal ilişkiler konu alanına ilişkin görüşler.....	33
Tablo 4.6. Sanat ve estetik konu alanına ilişkin görüşler	35
Tablo 4.7. Dil bilincini geliştirme konu alanına ilişkin görüşler.....	37
Tablo 4.8. Bilimsel ve teknolojik gelişmeler konu alanına ilişkin görüşler	39
Tablo 4.9. Bireysel sorumluluklar ve sosyalleşme konu alanına ilişkin görüşler	41
Tablo 4.10. Beden eğitimi ve güvenlik konu alanına ilişkin görüşler	44
Tablo 4.11. Özel alan yeterlik anketi konu alanları ile cinsiyet değişkeni arasındaki farklılığın incelenmesi için gerçekleştirilen bağımsız grup t-testi.....	47
Tablo 4.12. Özel alan yeterlik anketi konuları ile yaş değişkeni arasındaki farklılığın incelenmesi için gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi	48
Tablo 4.13. Sınıf Öğretmenlerinin Yaş Değişkenine Göre Görüşleri Arasındaki Farklar için Tukey Testi	49
Tablo 4.14. Özel alan yeterlik anketi konu alanları ile kıdem değişkeni arasındaki farklılığın incelenmesi için gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi	54
Tablo 4.15. Sınıf Öğretmenlerinin Kıdem Grubu Değişkenine Göre Görüşleri Arasındaki Farklılıklar İçin Tukey Testi	55
Tablo 4.16. Özel alan yeterlik anketi konuları ile eğitim düzeyi değişkeni arasındaki farklılığın incelenmesi için gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi	57
Tablo 4.17. Sınıf Öğretmenlerinin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Görüşleri Arasındaki Farklılıklar İçin Tukey Testi	58
Tablo 4.18. Özel alan yeterlik anketi konuları ile hizmet içi program sayısı değişkeni arasındaki farklılığın incelenmesi için gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi	59

Tablo 4.19. Sınıf Öğretmenlerinin Katıldıkları Hizmet İçi Program Sayısı Değişkenine Göre Görüşleri Arasındaki Farklılar İçin Tukey Testi	66
--	----

BÖLÜM I

1. Giriş

Bu bölümde, araştırmanın problemi açıklanmış; amaç, önem, sınırlılıklar ve tanımlara yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Bilim ve teknolojideki hızlı değişim ve gelişmeler; toplumsal yaşamı, toplumların ekonomik düzeylerini, sosyal yaşantılarını, bireylerin ihtiyaç ve beklentilerini ve beraberinde eğitim sistemini etkilemektedir. Çağın gerisinde kalmamak adına, toplumların bu değişim ve gelişmelere ayak uydurma zorunluluğu vardır. Bu ise ancak eğitim ile mümkün olabilir. Eğitim kavramının birçok tanımı yapılmıştır. Ertürk'e göre eğitim, "bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir" (Ertürk, 1994, 12). "Eğitim, bireylerin toplumun standartlarını, inançlarını ve yaşama yollarını kazanmasında etkili olan tüm sosyal süreçlerdir" (Fidan ve Erden, 2001).

Karlı (2005, 10)'nın ifade ettiği gibi eğitim,

-“Eğitim bireyin yaşadığı toplumda değeri olan yetenek, tutum ve davranış biçimlerini geliştirdiği süreçlerin tümüdür.”

-“Seçilmiş ve kontrollü çevrenin (örneğin okulun) etkisi altında sosyal yeterlik ve optimum bireysel gelişmeyi sağlayan sosyal süreçtir.”

-“Önceden saptanmış esaslara göre insan davranışlarında belli gelişmeler sağlamaya yarayan planlı etkiler dizgesidir.”

(Varış,1985, 5) ‘ a göre ise, “Eğitim çabalarının genel amacı, yetişmekte olan çocukların ve gençlerin topluma sağlıklı ve verimli bir şekilde uyum yapmalarına yardımcı olmaktır”.

Eğitim tanımlarına bakıldığında Gürkan (2000)’a göre, üç temel özellik dikkat çekmektedir:

1. Eğitim bir süreçtir. Üstelik bu süreç zaman ve kapsam bakımlarından geniş ve karmaşıktır.

2. Eğitim sürecinde bireyde davranış değişikliği meydana gelmektedir. Davranış organizmanın hareketidir. Davranış, davranış psikologlarına göre, organizmanın etkiye karşı gösterdiği tepki ya da tepkiye karşı gösterdiği etkidir. Eğitim açısından davranışın gözlenebilir, ölçülebilir ve istenilir olması gerekmektedir.

3. Davranış değişikliği bireyin yaşantıları sonucu meydana gelir.

Eğitim, toplumsal bir sistem olarak ele alındığında, bu sistemin başlıca öğelerini ya da girdilerini, öğrenciler, öğretmenler, eğitim programı, yöneticiler, eğitim uzmanları, eğitim teknolojisi, fiziksel ve finansal kaynaklar oluşturmaktadır. Bunlar içinde öğretmen, en temel öğedir. Eğitimin niteliği ve kalitesi de büyük ölçüde öğretmenlerin niteliği ile doğru orantılıdır. Bu bakımdan eğitim sistemi içinde görev alacak öğretmenlerin, gerek hizmet öncesinde, gerekse hizmet içinde, iyi bir biçimde yetiştirilmeleri, üretilecek eğitim hizmetlerinin kalitesi yönünden önem taşımaktadır (Ilıkan, 2007, 15).

Eğitimin geliştirilebilmesi için eğitim harcamalarını arttırmak, programları yeniden düzenlemek, değerlendirmek ve geliştirmek, okulları yenilemek, eğitim araç ve gereçlerini geliştirmek gerekmektedir. Ancak, tüm bu öğelerin amaç doğrultusunda etkili kullanılması ve başarılı olması sistemin aktif uygulayıcıları olan öğretmenin niteliğine bağlıdır. Eğitim sistemlerinin temel belirleyicisi olan öğretmenlerin, gelişmesi ve değişmesi sağlanmadığı sürece yapılan değişiklikler kesinlikle yeterli olmayacaktır. Bir okulun ve hatta tüm eğitim sisteminin başarısı, her şeyden önce öğretmenlerin uygulamalarına bağlıdır (Külahçı, 1992, 177). Başka bir deyişle iyi öğrenciler için iyi öğretmenler gerekmektedir (Seferoğlu, 2003, 151). “Bir ülkede yeni nesillerin ve

ülkenin ihtiyacı olan insan gücünün yetiştirilmesinden eğitim sisteminin en önemli ögesi olan öğretmen sorumludur” (Küçükahmet, 1993, 77).

“ Eğitim programının öğeleri arasında öğretmen, en can alıcı konumdadır. Çünkü öğretmen diğer öğeleri etkileme gücü en yüksek öğedir” (Arslan, 2008, 252). “Aile ortamından yeni ayrılan ilköğretim öğrencilerinin bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal gelişimleri açısından önemli bir dönemde olması ilköğretimin önemini arttırmakta ve sınıf öğretmenlerine okuma yazmayı öğretmenin yanında çocukların gelişim özelliklerini, bu özelliklerin getireceği sorunları ve giderilme alanlarını bilme gibi önemli görevler yüklemektedir” (Köseoğlu, 1994, 4).

Bugünün ve yarının gereksinimlerine yanıt vermesi gereken 21. Yüzyılın öğretmeni, öğrencilere, yalnızca ders veren ve onları değerlendiren bir kişi olmamalıdır. Günümüzün öğretmeni, öğretme-öğrenme süreçlerini örgütleyebilen, iyi bir yönetici, iyi bir gözlemci ve nitelikli bir rehber olmalıdır. Bu bağlamda, öğretmenlik mesleği günümüzde daha fazla nitelik ve yeterlik gerektiren bir meslek durumuna gelmiştir. (Gökçe, 2000).

Eğitim ve öğretimden istenilen başarı ve verimliliği elde etmek için bazı şartların yerine getirilmesi gerekir. Bunlar; eğitim sistemini mükemmel hale getirme, eğitim için gerekli araç ve gereçleri temin etme ve gerekli fiziki imkânları hazırlama gibi şartlardır. Fakat bu şartların bulunması gerekli olmakla beraber, eğitimde istenilen başarı ve verimliliğe ulaşmada yeterli değildir. Çünkü eğitim sistemini çalıştıracak araç-gereçleri kullanacak ve kullandıracak insan öğretmendir. Öğretmenin niteliği ve yeterliği eğitim öğretim faaliyetlerinin başarıya ulaşmasında en önemli faktördür (Büyükkaragöz ve diğerleri, 1998, 16).

Eğitim kalitesini arttıran en önemli değişkenlerden biri olan öğretmenin, öğretmen yeterliliklerine tam düzeyinde sahip olması beklenir.

“Yeterlik kavramı, öğretmen açısından değerlendirildiğinde, öğretmenliğin gerektirdiği görev ve sorumlulukları gerçekleştirebilmek için sahip olunması gereken bilgi, anlayış, beceri ve tutumları ifade etmektedir. Öğretmen yeterlikleri; farklı öğretme

ortamlarında etkili bir performans için gerekli olan bilgiler, beceriler, tutumlar ve kişilik özelliklerinin bütünü olarak tanımlanabilir.(http://otmg.meb.gov.tr/Yeterlik_surec.html 09 Mart 2014’ te erişildi).

Fidan ve Erdem (1991)’ e göre öğretmenlik mesleğine hazırlık genel kültür, özel alan eğitimi ve pedagojik formasyon ile sağlanır. İyi bir öğretmen hem konu alanı uzmanı, hem de bilgi ve becerileri öğrencilere aktarmasına yardımcı olacak öğretmenlik meslek bilgisine sahiptir.

Öğretmenlik mesleğinin niteliği, öğretmenlerin mesleğini icra edecekleri birçok yeterliklerinin birlikte ve ahenk içerisinde olmasıyla anlam kazanabilir. Bu yeterlikler içerisinde öğretmenlerin uzmanlık gücünü etkili bir şekilde kullanabilmesi, öğretmeni daha etkili ve verimli hale getirecektir. Bu bakımdan, bu araştırmada sınıf öğretmenlerinin özel alan yeterlik düzeylerine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi önem taşımaktadır.

Bu araştırmada, sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre, sınıf öğretmenlerinin özel alan yeterlik düzeyleri tespit edilmeye çalışılmıştır.

1.2.Problem Cümlesi

Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre, sınıf öğretmenlerinin özel alan yeterlik düzeyi nedir?

1.3.Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, İstanbul ili Küçükçekmece ilçesinde bulunan ilköğretim okullarının 1. kademelerinde görev yapan sınıf öğretmenlerinin, özel alan yeterlik düzeyine ilişkin görüşlerini saptamak, yorumlamak ve gerekli durumlarda önerilerde bulunmaktır.

Bu amacı gerçekleştirmek için aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre, özel alan yeterliklerinin düzeyi nedir?
2. Özel alan yeterlikleri açısından, sınıf öğretmenlerinin görüşleri arasında,
 - a. Cinsiyet,
 - b. Yaş,
 - c. Kıdem,
 - d. Eğitim düzeyi,
 - e. Katıldıkları hizmet içi program sayısına göre anlamlı farklılık var mıdır?

1.4. Araştırmanın Önemi

Okul denilince ilk olarak akla öğretmen gelir. Çünkü bir okulun başarı ve verimliliği, geniş ölçüde öğretmenin yeteneği ve mesleki gücüne bağlıdır (Karaçam, 2003).

Eğitim sistemi içinde yer alan her unsurun kendine has önemi ve işlevi vardır. Bunların birinde aksaklık ya da eksiklik olması eğitim-öğretim faaliyetlerini olumsuz etkiler. Öğretmenin ise farklı bir yeri ve önemi vardır. Mükemmel bir okul binası yapmak, modern araç gereçle donatmak, çok iyi programlar hazırlamak ancak yeterliklere sahip öğretmenlerin varlığıyla bir anlam kazanır. Bunun için eğitim sistemi düzenlenirken ve geliştirilirken öğretmen unsuru mutlaka göz önünde bulundurulmalıdır. Çünkü eğitim sisteminin niteliği, büyük ölçüde öğretmenin yeterlik düzeyine bağlıdır (Aydın, 1998).

Öğrenci niteliklerinin, öğretmen nitelikleriyle özdeşleştiğine dikkat çekilirse, öğretmen niteliğinin eğitim sistemindeki işleyişi ve başarıya ulaşmasında önemli bir konuma sahip olduğu görülecektir. Eğitim sisteminden verimli sonuç alabilme geniş ölçüde öğretmen kalitesine bağlıdır. Eğitim ve öğretimde hedefler ne kadar iyi belirlenirse belirlensin, ders konuları ne kadar fonksiyonel seçilip organize edilmiş olursa olsun, o hedefler ve kavrayışlara sahip öğretmenler

elinde yürütülmedikçe beklenen sonucun alınması mümkün değildir
(Köseoğlu, 1994, 2).

“Daha iyi eğitim için, daha nitelikli öğretmen anlayışı benimsenmeli ve çağdaş bir öğretmenin sahip olması gereken yeterlilikler bilimsel yöntemlerle belirlenmelidir. Gereksinimi karşılayacak sayıda ve üst düzey yeterliliklere sahip öğretmenler yetiştirmedikçe, öğretmenlerin vereceği eğitimin nitelikli olması beklenemez” (Karacaoğlu, 2008, 29).

Bu araştırmanın, sınıf öğretmenleri özel alan yeterlik düzeylerinin belirlenerek, uygulama açısından öğretmenlere katkı yapması umulmaktadır.

Bu araştırmanın, sınıf öğretmenleri özel alan yeterlikleri konusunda eğitim bilimine katkı yapması beklenmektedir.

1.5. Araştırmanın Sayıltıları

1. Ankete katılanlar sorulara içtenlikle cevap vermişlerdir.

1.6. Araştırmanın Sınırlıkları

1. Araştırmanın yapıldığı 2011-2012 eğitim- öğretim yılında ilkokul ve ortaokul birleşik olarak “ilköğretim okulu” adını taşımaktadır.

2. Araştırma, 2011-2012 eğitim-öğretim yılında İstanbul ili Küçükçekmece ilçesindeki resmi ilköğretim okullarının 1.kademesinde görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşleri ile sınırlıdır.

3. Araştırma sınıf öğretmenlerinin özel alan yeterlilik düzeyleri konusunda sınıf öğretmenlerinin görüşleri ile sınırlıdır. Genel ve mesleki yeterlikleri araştırma kapsamı dışındadır.

1.7. Araştırmada Kullanılan Tanımlar

İlköğretim Okulu: İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı Küçükçekmece İlçesindeki 2011- 2012 eğitim- öğretim yılında, sekiz yıllık temel eğitim öğretimi sağlayan okul.

Sınıf Öğretmeni: İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı Küçükçekmece İlçesindeki resmi ilköğretim okullarının 1.kademesinde görev yapan öğretmendir.

Yeterlik: Bir işi yapma gücü sağlayan özel bilgi, ehliyettir. Görevini yerine getirme gücü, kifayet(Türk Dil Kurumu, 2005).

Sınıf Öğretmeni Özel Alan Yeterliği: Sınıf öğretmenlerinin alanlarında sahip olmaları gereken bilgi, beceri ve tutumlardır. Sekiz boyutta incelenmiştir. Bunlar:

1. Öğrenme – öğretme ortamı ve gelişim
2. İzleme ve değerlendirme
3. Bireysel ve mesleki gelişim- toplumsal ilişkiler
4. Sanat ve estetik
5. Dil bilincini geliştirme
6. Bilimsel ve teknolojik gelişmeler
7. Bireysel sorumluluklar ve sosyalleşme
8. Beden eğitimi ve güvenlik (MEB, 2008).

BÖLÜM II

2. Kuramsal Temeller ve İlgili Literatür

Kuramsal Temeller ve İlgili Literatür bölümünde araştırma kapsamındaki ilgili kuramsal temeller ve literatür açıklanmaktadır.

2.1. Kuramsal Temeller

Alanla ilgili literatür incelenmiş ve araştırmayı temellendirme yönünden, literatüre dayalı olarak kuramsal yapı ortaya konmuştur.

2.1.1. Öğretmen yeterlikleri

1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 43. Maddesine göre, öğretmenlik, devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleğidir.

Yeterlik kavramı, öğretmen açısından, öğretmenliğin gerektirdiği görev ve sorumlulukları gerçekleştirebilmek için sahip olması gerekli davranışları ifade eder. Öğretmen yeterlikleri; farklı eğitim ortamlarında etkili bir performans için gerekli olan davranış ve kişilik özelliklerinin bütünüdür. (http://otmg.meb.gov.tr/Yeterlik_surec.html 09 Mart 2014' te erişildi).

Kişinin yaptığı işte istenilen düzeye ulaşması, işinin gerekli kıldığı bütün bilgilere ve kabiliyete sahip olması, yaptığı işin veriminin artması ve sürekliliğinin sağlanması açısından önemlidir. Bu bilgi ve kabiliyetleri yeterlik olarak tanımlanırsa, bu tanıma uygun bireylerin bulunması gereken alanların başında eğitim gelir. Çünkü eğitim birey ve toplum için çok önemli ve çok geniş bir alanı içine alır ve bir plan

ve hedefe göre insanın yetiştirilmesi, ruh ve beden sağlığını koruyarak geliştirmesini sağlar (Ayhan, 1997, 16).

“Her meslekteki bilgi ve beceri eğitim yoluyla aktarılır. Hangi meslek dalı olursa olsun, çalışanların ve eğitilenlerin kendi alanlarıyla ilgili en st düzeyde bilgi ve beceriye sahip olabilmesi; onları eğitenlerin, yetiştirenlerin mesleklerinde en st düzeyde yeterliliğe sahip olmasına bağlıdır”(Erden, 2004,16).

ğretmeni mesleğe hazırlayan hizmet öncesi eğitimde, genel kültür, öğretmenlik meslek bilgisi ve özel alan bilgisi kapsamında derslerden oluşan bir programın uygulandığı görülür.

Öğretmenlik mesleğini oluşturan iki temel unsur birlikte dşnlmeli ve bütünlük arz etmelidir. Bunlar, ğretmenin kişisel nitelikleri ve mesleki yeterlilikleridir. Öğretmen sınıf ortamında çok farklı insan tipiyle, dolayısıyla da çok farklı sorunlarla karşılaşabilmektedir. Bu sorunların üstesinden gelebilmesi içinde mesleki bilgilerin yanı sıra bazı kişisel niteliklere sahip olması gerekir. Öğretmenin kişisel özellikleri öğrencinin derse ve okula karşı tutumunu etkilemektedir. Olumsuz kişiliklere sahip bir ğretmen, öğrencinin okuldan soğumasına ve başarısız olmasına neden olabilir. Çoğu zaman ğrenci öğretmenin anlattıklarından çok konuya yaklaşımından etkilenmektedir (Başaran, 2004).

Senemoğlu (2004)’ na göre, öğretmenlerin, görevlerini yerine getirebilmeleri için öğrencilerin gelişim düzeylerini ve gereksinimlerini tanımaları, öğretme öğrenme ortamlarını düzenlemeleri; lme ve değerlendirme yeterliliklerine sahip olmaları gerekir.

Saraç (2002)’a göre, etkili ğretmen aynı zamanda kendi alanında yeterli öğretmendir. Yeterli ğretmen, akademik açıdan gelişmiş, planlı ve çeşitli araç-gereçleri kullanabilen öğretmendir. Burada vurgulanması gereken en önemli nokta, bireyin mesleğini başarıyla gerçekleştirebilmesi için bazı temel niteliklere sahip olması

gerektiğidir. Bireyin sahip olduğu yeterlikler arttıkça özellikleri de artacaktır. Böylece birey mesleğinde daha başarılı ve üretken olacaktır.

Erden (1998), öğretmende bulunması gereken nitelikler kişisel ve mesleki nitelikleri sınıflandırmıştır: Öğretmen, hoşgörülü, sabırlı, açık fikirli, esnek ve uyarlayıcı, sevecen, anlayışlı, esprili, yüksek başarı beklentisi olan, cesaretlendirici ve destekleyici olma gibi kişisel özelliklere sahip olmalıdır.

Varış (1994)’a göre ise öğretmen nitelikleri, “düzenli meslek bilgilerine, öğretim alanı hakkında derin veengin alan bilgisine, genel kültüre sahip olmayı gerektirir.”

Sönmez (1999) öğretmen niteliklerini aşağıdaki şekilde ifade eder;

- Dönüt, düzeltme, ipucu ve pekiştirici ilkelere uygun olarak kullanmak,
- Öğrenci katılımını sağlamak,
- Her dersin ve ünitenin sonunda “biçimlendirme ve yetismeye dönük değerlendirme” yapmak,
- Öğrencilerle sürekli göz teması kurmak,
- Her derse değişik ve yeni kaynaklardan yararlanarak hazırlıklı gelmek,
- Eğitim ortamında demokratik bir hava yaratmak,
- Kendisince kurallara uygun olarak düzenlenmiş bir günlük ders planı ile derse girmek, bu planın özelliklerine göre dersi işlemek,
- Öğretme strateji, yöntem ve tekniklerini kullanırken ilkelere uymak,
- Hedef davranışları kazandıracak eğitim teknolojisini ilkelere göre, öğretme-öğrenme ortamında kullanmak,
- İçeriği basitten karmaşığa, kolaydan zora, somuttan soyuta birbirinin önkoşulu oluş özelliklerine, yakın çevre ve zamandan uzağa doğru işlemek,
- Öğrencilerine onları sevdiğini yeri gelince belirtmektir.

“Öğretme- öğrenme sürecinde öğretmen yeterlikleri daha çok süreci planlama ve değerlendirme ile ilgilidir. Öğretmenlerin, öğrenciler üzerinde olumlu etkiler yaratabilmesi, öğrencilerin hem bilgilerini hem de kişiliklerini olumlu yönde etkileyebilmesi için bazı özelliklere sahip olması gerekir” (Küçükahmet, 1999, 3).

Sünbül (2002), meslekî yeterlikleri üç unsurda özetlemektedir: Kişisel yeterlik, alan yeterliği ve eğitimsel yeterlik.

Öğretmen Yeterlikleri Komisyonu’nca öğretmen yeterlikleri belirlenmiştir. 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu’nun öğretmenlerin nitelikleri ve seçimine ilişkin 45. maddesinde “Öğretmen adaylarında genel kültür, özel alan eğitimi ve pedagojik formasyon bakımından aranacak nitelikler Milli Eğitim Bakanlığınca tespit olunur” ifadesi yer almaktadır (M.E.B., 2002). Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü’nün (OYEGM) öğretmenlik mesleği genel yeterlik taslağında ana yeterlik alanları (http://otmg.meb.gov.tr/Yeterlik_surec.html 09 Mart 2014’ te erişildi):

- A. Kişisel ve Mesleki Değerler- Mesleki Gelişim
- B. Öğrenciyi Tanıma
- C. Öğretme- Öğrenme Süreci
- D. Öğrenmeyi ve Gelişimi İzleme ve Değerlendirme
- E. Okul, Aile ve Toplum İlişkileri
- F. Program ve İçerik Bilgisi

Öğretmenlik Uygulaması Değerlendirme Formu’nda öğretmen yeterlikleri 4 ana başlık altında toplanmıştır. Bunlar:

- 1. Konu alanı ve alan eğitimi
- 2. Öğretme- öğrenme süreci
- 3. Değerlendirme ve kayıt tutma
- 4. Diğer mesleki nitelikler

(http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/164/seker.htm 9 Mart 2014’te erişildi.)

Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikler Kitapçığı’nda (2006), öğretmenlerin yeterlikleri kısaca şöyle belirtilmiştir “Öğretmen, öğrencinin tüm özelliklerini, ilgi, istek ve ihtiyaçlarını, ailesinin ve yaşadığı sosyal çevrenin sosyokültürel özelliklerini bilmelidir. Öğrencilerin; bedensel, zihinsel, duygusal, sosyal, kültürel farklılıklarına ve

gereksinimlerine ilişkin anlayışını, farkındalığını öğrencilerin öğrenmesini desteklemek ve daha ileriye götürmek için kullanılmalıdır. Öğretmen öğrencilere öğrenme-başarma konusunda güvenmeli ve onlara özgüven kazandırmalıdır” .

Bir öğretmende bulunması gereken yeterlik boyutları şunlardır;

Mesleki Yeterlikler:

- Alan Bilgisi Boyutu
- Öğretime Hazırlık ve Planlama Boyutu
- Öğretim İlke, Yöntem, Teknoloji ve Stratejilerinin Kullanım Boyutu
- Sınıf Yönetimi Boyutu
- Rehberlik Boyutu
- Ölçme ve Değerlendirme Boyutu

Kişisel Özellik ve Yetenekler Boyutu:

- İletişim Becerileri Boyutu
- Genel Kültür Bilgisi Boyutu (Ilıkan, 2007, 30).

Öğretmenlerin sahip olduğu ve artan sorumlulukları sahip olması gereken yeterlilikleri de değiştirmektedir. Öğretmen yeterliliklerinin düzeyi öğrencinin öğrenmesini etkileyecektir. Öğretmen ne kadar yeterli ise öğrenci öğrenmeleri ve öğrenmelerin kalıcılığı da o kadar artacaktır. Öğretmen yeterlilikleri, literatürde öğretmen niteliği, öğretmen kalitesi, öğretmenlik standartları gibi farklı kavramlarla ifade edilmektedir. Her ne kadar bu kavramlar arasında anlam yönünden farklılıklar varsa da çoğu zaman birbirinin yerine kullanılmakta ve ismi ne olursa olsun öğretmenin donanımlı olup olmadığı ile ilgili olduğu anlaşılmaktadır (Karacaoğlu, 2008, 2).

Başaran (1993)'a göre bir öğretmenin sahip olması gereken davranışsal nitelikler ve öğretmen özellikleri şöyledir:

- Öğretmenliği sevmek, Türk Milli Eğitimi'nin amaçlarına inanmak,
- Demokrasiye inanmak ve onu bir yaşam biçimi olarak uygulamak,
- Duyguları, ahlakı, karakteri ve kişiliği ile öğrencilerin kendini bir model olarak alabileceğini bilerek, onlara ulusal ve evrensel çağdaş değerlere dayalı doğruları, iyileri ve güzelleri gösterecek bir model olmaya çalışmak.

Öğretmen Yeterlikleri;

- Millî eğitim hedeflerinin desteklenmesine katkı sağlamak,
- Ulusal iş birliği ve bilgi paylaşımını daha etkin olarak gerçekleştirmek,
- Öğretmenlerin niteliği ve kalitesi için kıyaslama, karşılaştırma yapılabilecek bir yapı / sistem oluşturmak,
- Öğretmenlik mesleğinin statüsü ve kalitesi açısından toplumsal beklentilerde tutarlılık oluşturmak,
- Öğretmenlerin mesleki gelişimlerinde esas alınacak açık, anlaşılır ve güvenilir bir kaynak oluşturmak,
- Ulusal düzeyde profesyonel öğretmenlik seviyesinin tartışılmasında kullanılacak ortak terim ve tanımlamaları içeren bir dil birliği sağlamak,
- Öğretmenlerin bilgi, beceri, tutum ve değerlerini tanımlayarak, toplum tarafından fark edilmesini ve toplumun gözünde statülerinin yükseltilmesini sağlamak,
- Öğrencilerin “öğrenmeyi öğrenmesi” için fırsatlar sağlamak,
- Öğretmenlerin görevlerini şeffaflaştırarak veliler ve toplum için kalite güvencesini oluşturmak gibi pek çok amacın gerçekleştirilmesi için hazırlanmaktadır (http://otmg.meb.gov.tr/Yeterlik_surec.html 09.03.2012' de erişildi).

Sınıf öğretmenlerinin özel alan yeterlilikleri ise aşağıdaki şekilde ifade edilmiştir(MEB, 2008) :

- **Öğrenme-öğretme Ortamı ve Gelişim:** Gelişim öğrenmeyle ilgili kavram ve ilkeleri öğrencilerin gelişim dönemleri özelliklerine göre izleme, öğrenme-

öğretme ortamına bu özelliklerin gereklerini yansıtmaya uygulamalarını kapsamaktadır.

- **İzleme ve Değerlendirme:** Öğrencilerin öğretim sürecinde gelişim düzeylerini izleme, öğretim sürecinde uygulanan ölçme araçlarından elde edilen verileri değerlendirme konularını kapsamaktadır.
- **Bireysel ve Mesleki Gelişim - Toplumsal İlişkiler:** Meslekî gelişimini sağlayabilme, meslekî etik değerler oluşturabilme, eğitim-öğretim sürecinde eğitim paydaşları ve toplumun diğer üyeleriyle beraber çalışabilme uygulamalarını kapsamaktadır.
- **Sanat ve Estetik:** Öğrencilerin güzel sanatlarla ilgili temel bilgilere sahip olma, sanatsal etkinlikleri öğrenme sürecinde kullanma, öğrenme ortamlarını düzenlerken estetik bakış açısını dikkate alma gibi uygulamaları kapsamaktadır.
- **Dil Bilincini Geliştirme:** Öğrencilerin anlama ve anlatım becerilerini geliştirmeye yönelik etkinlikler düzenleme, dili doğru ve etkin kullanma, öğrencilerini gereksinimlerini dikkate alma gibi uygulamaları kapsamaktadır.
- **Bilimsel ve Teknolojik Gelişmeler:** Bilimsel ve teknolojik kavramları doğru ve etkin kullanma, bilimin gelişimi hakkında genel bilgi kazandırma uygulamalarını kapsar.
- **Bireysel Sorumluluklar ve Sosyalleşme:** Öğrencinin kendini ve yakın çevresini tanımlarını, demokratik davranma ve sorumluluk bilincini, etkili iletişim kurmalarını, içinde yaşadığı doğal çevreyi tanımlarını sağlayabilmeleri ve doğal afetlere karşı anlayış geliştirebilme doğayı sevmeye ve koruma bilinci oluşturabilme, zaman -geçmiş, şimdi, gelecek- ve değişim bilinci geliştirebilme uygulamalarını kapsamaktadır.
- **Beden Eğitimi ve Güvenlik:** Ritmik jimnastik, artistik jimnastik, serbest jimnastik, birlikte düzenli hareket etme gibi becerilerini uygulamalarını kapsamaktadır.

2.2.İlgili Literatür

İlgili literatür bölümünde, sınıf öğretmenleri özel alan yeterlikleri konusu ile bağlantılı olabilecek yurt içi ve yurt dışı çalışmalara yer verilmiştir.

2.2.1. İlgili araştırmalar

Bu bölümde, öğretmenlerin özel alan yeterlik düzeylerine ilişkin yurt içi ve yurt dışı araştırmalara yer verilmiştir.

Damar (1996) tarafından yapılan okuma yazma öğretiminde karşılaşılan güçlüklerle öğretmen nitelikleri arasındaki ilişki konulu araştırmada; öğretmenlerin öğrenim durumu, öğretmenlerin kıdemi ve hizmet içi eğitim programlarına katılımı ile öğrenci başarısı arasında anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir. Öğretmenlerin öğrenim durumu, kıdemi ve hizmet içi eğitim programlarına katılımı arttıkça öğrenci başarısı da artmaktadır.

Gökçe (1999), ilköğretim öğretmenlerinin yeterliliklerini incelemiştir. Bunlar: çocuk gelişimi konusundaki bilgilerine, sınıf içinde etkili iletişim kurabilmeye, öğretim yöntemlerine, okuma öğretimine, yazma öğretimine, matematik öğretimine, sınıf yönetimine, öğrenci başarısını değerlendirmeye, okul-aile işbirliğini sağlamaya, program geliştirme ve değerlendirmeye, mesleki ve kişisel özelliklere ilişkin yeterlilikleridir. Araştırmada, sınıf öğretmenlerinde olması gereken yeterlilikler sıralanmıştır. Sıralanan yeterlilikler arasında bütün öğretmenlerde olması gereken yeterlilikler yer almaktadır. Bunlar, öğretmenin gelişim psikolojisi konusundaki bilgilerine, sınıf içinde etkili iletişim kurabilmeye, öğretim yöntemlerine, sınıf yönetimine, öğrenci başarısını değerlendirmeye, okul-aile işbirliğini sağlamaya, program geliştirme ve değerlendirmeye ilişkin yeterliliklerdir.

Darling-Hammond'un 50 ülkeyi kapsayan araştırmasında, öğrenci başarısı ile öğretmen niteliği arasında ilişki bulunmuştur. Araştırmaya göre öğrenci başarısı ile öğretmen niteliği arasındaki ilişki, öğrenci başarısı ile sınıf büyüklüğü, eğitime yapılan toplam harcama, öğretmen maaşları gibi faktörler arasında bulunan ilişkiden daha güçlüdür (Akt. Kaplan ve Owings, 2002 aktaran: Karacaoğlu, 2008, 3).

Senemoğlu (2003) tarafından yapılan, öğrenci görüşlerine göre öğretmen yeterlikleri konulu çalışmada, öğrencilerin “en iyi” olarak düşündükleri öğretmenlerin hangi özelliklere sahip olduğuna ilişkin soruya öğrenciler şu cevapları vermiştir: iyi bir öğretmenin kendilerine saygı ve sevgi duyan, dostça, arkadaşça davranan, sorunlarının çözümünde yardımcı olan, onları öğrenmeye heveslendiren, teşvik eden, güler yüzlü, sıcak, esprili aynı zamanda sınıfta disiplini sağlayan, dikkati konu üstüne çekip, dikkatin ders boyunca sürdürülmesini sağlayan, planlı, dersine hazırlıklı gelen, dersine önem veren, hevesli, aktif, öğrencilerin etkili öğrenmesini sağlamak üzere derste araç-gereç kullanan, yaşamdan örnekler verilmesini sağlayan, adil, ağır öğrenen çocuklara daha çok zaman ayıran, bütün öğrencilerin derse aktif katılımını sağlayan, öğrenciler arasında ayırım yapmayan ve onlara başarısızlık duygusu yaşatmayan, gerek ders içinde, gerekse ders dışında eksiklerini tamamlamalarını sağlayan, pekiştiren, öğrenme yollarını çocuklara öğreten, öğrenciyle bir bütün olarak ilgilenip olumlu iletişim kurarak istendik davranışlar kazandıran bir öğretmen.

Öğretmen yeterliliklerinin, eğitim hizmetlerine etkisi ulusal ve uluslararası düzeyde yapılan araştırmalarda görülmektedir. ILO (International Labour Organization) ve UNESCO, öğretmenlerle ilgili uluslararası düzeyde yaptığı çalışmalar sonunda hükümetlere önerilerde bulunmuşlardır. Bu öneriler arasında gereksinim duyulan sayıda öğretmen yetiştirme sorunu kadar gereksinim duyulan yeterlilikte öğretmen yetiştirme sorunun da dikkate alınması gerektiği yer almaktadır (Akyüz, 2003; aktaran: Karacaoğlu, 2008, 3).

Gürkan ve diğerleri (2004), yaptığı öğretmen yeterliği taslağında yer alan yeterlik alanları adlı çalışmalarında yeterlik alanlarını 6 grupta toplamışlardır ve bunlara açıklama getirmişlerdir. Bunlar:

a. Kişisel ve Meslekî Değerler – Meslekî Gelişim

Öğretmen, öğrencileri birey olarak görür, değer verir. Öğrencilerin sosyal ve kültürel farklılıklarını, yaptıklarını ve ilgilerini dikkate alarak en yüksek düzeyde öğrenmeleri ve gelişmeleri için çaba gösterir. Öğrencilerinde geliştirmek istediği kişilik özelliklerini kendi davranışlarında sergiler. Diğer öğretmen, yönetici ve uzmanların başarılı deneyimlerinden yararlanır. Öz değerlendirme yaparak değişim ve sürekli

gelişim için çaba harcar. Yeni bilgi ve fikirlere açıktır, kendisini ve kurumunu geliştirmede etkin rol oynar.

b. Öğrenciyi Tanıma

Öğretmen, öğrencinin tüm özelliklerini, ilgi, istek ve ihtiyaçlarını bilmeli, geldiği ailenin ve çevrenin sosyokültürel ve ekonomik özelliklerini tanıyabilmelidir.

c. Öğrenme ve Öğretme Süreci

Öğretmenin temel yeterlik alanlarından biri de, karmaşık ve çok boyutlu bir yapıya sahip olan öğrenme ve öğretme süreciyle ilgilidir. Eğitim ve öğretim programlarının temel unsurlarından biri olan bu süreç, programın hedef ve davranışlarının gerçekleştirildiği eğitim durumlarıdır. Öğretmenin, eğitim ve öğretim programlarının temel unsurlarından biri olan öğrenme-öğretme sürecini başarıyla planlayıp, uygulaması ve yönetmesi için bazı yeterliklere sahip olması gerekir.

d. Öğrenmeyi, Gelişimi İzleme ve Değerlendirme

Bir öğretmenin ne kadar iyi öğrettiği veya öğrencinin ne kadar iyi öğrendiğini bilmenin yolu ölçme ve değerlendirmedir. Ölçme ve değerlendirme, eğitimin etkililiğini belirlemek ve nasıl iyileştirilebileceğine yönelik kararlar alabilmek amacıyla gerekli bilgilerin toplanmasını ve incelenmesini içeren bir süreçtir. Ölçme bir betimleme, değerlendirme ise karar verme sürecidir.

e. Okul, Aile ve Toplum İlişkileri

Eğitim kurumlarının amaçlarının gerçekleştirilmesine katkıda bulunmak için öğretmenlerin, okulun bulunduğu yakın ve uzak çevrenin doğal, sosyokültürel ve ekonomik özelliklerini tanıması, duyarlı ve etkili bir okul-toplum ilişkisinin kurulmasında temel etkindir. Bu amaçla öğretmenlerin, doğal çevre olanaklarından yararlanmalarının yanında; ailelerden, eğitimle ilgili kurum ve kuruluşların yetkililerinden, çevrede bulunan sanayi, ticaret, tarım vb. meslek alanlarının yetkililerinden eğitime katkı sağlamak amacıyla destek almaları ve bunlarla iş birliği yapmaları eğitimin kalitesini artıracaktır.

f. Program ve İçerik Bilgisi

Yeterlik alanlarından “Program ve İçerik Bilgisi”nin temel kapsamı, Türk millî eğitim sisteminin dayandığı temel değer ve ilkeler ile özel alan öğretim programının temel aldığı yaklaşımlar, programın amaçları ve ilkeleri, programda sunulan içerik ve içeriğe uygun olan yöntem ve teknikler ile değerlendirme anlayışı konusunda

öğretmenlerin hangi yeterliklere sahip olmaları gerektiğini ortaya koymak ve bu konularda anlayışlarını geliştirmek üzere onlara yol göstermektir.

Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD) (2003) tarafından yapılan Öğrenci Performansı Değerlendirme Programı (PISA) adlı araştırması dikkat çekmektedir. Bu araştırma 40 ülkede, 15 yaş grubunda öğrenim gören 250 bin öğrenci üzerinde yapılmıştır. Görüşlerine başvuru alan yöneticilere göre, öğretmenlerin tutumlarının, davranışlarının ve öğrencilerle etkileşimlerinin öğrenmeyi doğrudan etkilediği, öğretmenlerin nitelik ve niceliklerinin yetersiz olmasının ise öğrenci performansının düşmesine neden olduğu belirlenmiştir. (OECD, 2004, aktaran: Karacaoğlu, 2008, 3)

Hannam ve arkadaşları (2005), tarafından yapılan, öğretmen davranışları, öğretmen yeterliği ve öğrenci kalitesinin okul yaşantısındaki rolünü araştıran çalışmada, iyi eğitilmiş ailelerin çocuklarının öğretmen davranışlarına ve yönlendirmelerine bağlı olarak okul yaşantısındaki başarısının doğru oranda arttığı ve salt olarak özel yeterlik alanlarının üstüne eğilen öğretmenlerin öğrenci ilgi alanlarını kavramada ve yardımcı olmakta daha başarılı oldukları sonucuna varılmıştır.

Gözütok ve diğerleri (2005) tarafından yapılan ilköğretim programlarının öğretmen yeterlilikleri açısından değerlendirilmesi konulu araştırmada, öğretmenler birçok konuda kendilerini yeterli görmelerine karşın gözlem sonuçları, öğretmenlerin kendilerini algıladıkları kadar yeterli olmadıklarını göstermektedir. Araştırmada, öğretmenlerin yapılandırmacılık konusunda yeterli olduklarını ifade ettikleri halde, yapılandırmacılık konusunda yeterlilik ölçütü sayılabilecek davranışları göstermedikleri belirlenmiştir. Örneğin, öğretmenlerin öğrenci görüşlerine değer vermedikleri; sınıfta olumlu, demokratik bir etkileşim ortamı oluşturmadıkları; materyal hazırlama ve kullanma, etkinlik oluşturma ve programa göre öğretimi planlamanın gereği olan, öğrencilerin ön öğrenmeleri ile yeni öğrenmeleri arasında anlamlı ilişkiler kurmalarına, yeni bilgiyi anlamlı olarak yapılandırmalarına fırsat sağlamadıkları, öğrencilerin düzeyine uygun etkinlik düzenlemedikleri ve etkinliklerin programdaki kazanımlara uygun olmadığı; öğretmenlerin portfolyo hazırlama, çağdaş yöntem ve tekniklerden

haberdar olma ve bunları istenen düzeyde uygulama yeterliliklerine sahip olmadıkları vurgulanmıştır.

Ilıkan (2007), tarafından yapılan öğretmen yeterliklerinin eğitim üzerine etkisi konulu araştırmada, öğretmenlerin mesleki ve kişisel yeterliklerinin eğitime etkisinin oldukça yüksek olduğu, eğitim etkinliğini büyük ölçüde bu iki faktörün belirlediği sonucuna varılmıştır.

Karacaoğlu (2008), öğretmen yeterliklerine ilişkin araştırmasında, yeterlik alanlarını dört bölüme ayırmıştır. Bunlar; meslek bilgisine ilişkin yeterlikler, alan bilgisine ilişkin yeterlikler, kendini geliştirmeye ilişkin yeterlikler, ulusal ve uluslararası değerlere ilişkin yeterlikler. Öğretmenlerin öğretmende olması gereken yeterliklerin bütününde yeterlik algılarının yüksek olduğu ve kendilerini çok yeterli gördükleri belirtilmiştir.

724 İspanyol ilköğretim öğretmeni arasında yapılan anket ve araştırmaya göre sınıf hiyerarşisini kurmakta zorlanan öğretmenlerin yeterlik düzeylerinde eksiklik gözlenmiş ve birçok öğretmende tükenmişlik sendromu gibi psikolojik sorunlar ortaya çıkmıştır. Aksine, öğrenme hedefleri ve etkin öğretim metotlarına bağlı öğretmenlerin öz yeterlik düzeylerinde yükseliş ve öğrenci başarıları oranında artış gözlenmiştir. Bu değişkenlerin, öğretmenlerin eğitim metotlarında başarıya ulaşmaları açısından büyük önem arz ettiği görülmüştür (Artiga ve Betoret, 2010).

Demiral ve diğerleri (2010) tarafından yapılan, sınıf öğretmenliği özel alan yeterliği hakkında öğretmen adaylarının görüşleri konulu araştırmada; öğretmen adaylarının, sınıf öğretmenlerinin öğrenme-öğretme ortamı ve gelişim, sanat ve estetik ile beden eğitimi ve güvenlik boyutlarını “az” kazandıkları görüşünde oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Mujis ve arkadaşları (2014) tarafından yapılan bir araştırmada, öğretmen etkinliğinin öğrenci gelişimi üzerine etkileri araştırılmıştır. Alanlarında uzman ve

yeterlik düzeyleri yüksek öğretmenlerin öğrenci başarısına doğrudan etki ettiği ve öğrenci ile ilgili eğilimlerini daha rahat analiz ettiği sonucuna varılmıştır.

Bu araştırmalara genel olarak bakıldığında,

1. Öğretmenlerin öğrenim durumu, kıdemi ve hizmet içi eğitim programlarına katılımı arttıkça öğrenci başarısının da arttığı,
2. Öğrenci başarısı ile öğretmen niteliği arasında güçlü bir ilişki olduğu,
3. Öğretmenlerin niteliklerinin ve sayısının yetersiz olması durumunda, öğrenci performansının düştüğü,
4. Öğretmenlerin mesleki ve kişisel yeterliklerinin eğitime etkisinin oldukça yüksek olduğu, eğitim etkinliğini büyük ölçüde bu iki faktörün belirlediği sonuçlarına varılmıştır.

Yukarıda ifade edilen araştırmaların, bu araştırmaya ışık tutması beklenmektedir.

BÖLÜM III

3.Yöntem

Bu bölümde araştırmanın yöntemi ile ilgili olarak; araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama yöntemi ile veri çözümleme yöntemi ile ilgili açıklamalar yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma nicel bir araştırmadır. Sınıf Öğretmenlerinin özel alan yeterlik düzeylerini betimlemeyi amaçlayan bu araştırma tarama modelindedir. Bu araştırma ile sınıf öğretmenlerinin özel alan yeterlik düzeyleri, sınıf öğretmenlerinin görüşlerine dayalı olarak betimlenmeye çalışılmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın çalışma evrenini 2011-2012 eğitim öğretim yılında İstanbul ili Küçükçekmece ilçesi sınırları içerisinde bulunan ilköğretim okullarının 1. kademesinde görev yapan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Evrende bulunan 64 ilköğretim okulu ve 1300 sınıf öğretmeni içerisinde, araştırmacı tarafından ulaşım zaman ve maliyet yönünden uygun olabilecek 14 ilköğretim okulu seçilmiştir. Seçilen okullardaki 300 sınıf öğretmeni araştırma örneklem grubu olarak alınmıştır.

Yazıcıoğlu ve Erdoğan (2004: 50) göre: “0.05 hata payı ile 278 kişilik bir örneklem 1000 kişilik bir evreni temsil edebilmektedir.” Dolayısıyla bu araştırmada ulaşılan örneklemin evreni temsil edebileceği düşünülmektedir. Örneklem çalışma evreninin % 24’ üne isabet etmektedir.

3.3. Veri Toplama Yöntemi

Bu başlık altında, araştırmada kullanılan verilerin elde edilmesinde kullanılan veri toplama aracı ve verilerin çözümlenmesine ilişkin açıklamalar yer almıştır.

Anketi uygulayabilmek için İstanbul Valiliği'nden izin alınmıştır, izin onayından sonra çoğaltılan anket formları 17-28 Mayıs 2012 tarihleri arasında araştırmacı tarafından okullara gidilerek uygulanmıştır. Anket 14 ilköğretim okulunda 300 sınıf öğretmenine dağıtılmıştır. 250 anket yanıtlanarak geri dönmüştür.

3.3.1. Veri toplama aracı

Sınıf öğretmenlerinin özel alan yeterlikleri ile ilgili olarak literatür incelenmiş, MEB(2008) tarafından yayınlanan Öğretmenlik Mesleği Genel ve Özel Alan Yeterlikleri çalışması da dikkate alınarak, araştırmacı tarafından bir anket hazırlanmıştır. Bu anket alan uzmanlarının görüşlerine sunulmuştur. Görüş ve eleştiriler doğrultusunda ankette düzenlemeler yapılmıştır. MEB(2008) özel alan yeterliklerinde yer alan sekiz konu aşağıda açıklanmıştır:

- ***Öğrenme-öğretme Ortamı ve Gelişim***
- ***İzleme ve Değerlendirme***
- ***Bireysel ve Mesleki Gelişim - Toplumsal İlişkiler***
- ***Sanat ve Estetik***
- ***Dil Bilincini Geliştirme***
- ***Bilimsel ve Teknolojik Gelişmeler***
- ***Bireysel Sorumluluklar ve Sosyalleşme***
- ***Beden Eğitimi ve Güvenlik***

Bu doğrultuda araştırmacı tarafından bir anket geliştirilmiştir.

Veri toplama aracı olarak hazırlanan ankette sınıf öğretmenliği özel alan yeterliğine ilişkin 44 ifade yer almaktadır. Her bir ifade için “Hiç (1), Az (2), Orta (3), Çok (4), Tam (5) seçeneklerine cevap vermeleri için sınıf öğretmenlerinin görüşlerine başvurulmuştur. Ankette öğretmenlerin kişisel bilgilerine (cinsiyet, yaş, mesleki kıdem,

eğitim durumu, katıldıkları hizmet içi eğitim programı sayısı) ilişkin değişkenlere beş madde de yer verilmiştir.

Ankette belirtilen maddelere verilen aritmetik ortalama, dereceli ölçek kullanılarak sayısallaştırılmıştır. Ölçeğin seçeneklerinin ağırlığı ve sıraları aşağıdaki tablo şeklinde sıralanmıştır.

Tablo 3- 1. Seçeneklerin ağırlığı ve sıraları

Ağırlık puanı	Seçenekler	Puan Sınırları
1	Hiç	1.00- 1.79
2	Az	1.80- 2.59
3	Orta	2.60- 3.39
4	Çok	3.40- 4.19
5	Tam	4.20-4.99

3.3.2 Verilerin çözümü

İlköğretim okulu sınıf öğretmenlerine uygulanan anketlerden elde edilen veriler SPSS for Windows 15.0 programı kullanılarak çözümlenmiştir.

Alt probleme bağlı olarak; birinci alt probleme ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre, özel alan yeterliklerinin düzeyini saptamak amacıyla frekans, yüzde ve aritmetik ortalama analizi yapılmıştır. Araştırmada ikinci alt problemin çözümüne ilişkin; özel alan yeterlikleri açısından sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin, yaş, kıdem, eğitim düzeyi ve katıldıkları hizmet içi program sayısına göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği tek yönlü varyans analizi ile cinsiyet değişkenine t testi uygulanmıştır. Tek yönlü varyans analizi sonucunda gruplar arasında fark çıktığında Tukey testi uygulanmıştır.

“Güvenirlilik ankette yer alan soruların birbirleri ile olan tutarlılığını ve kullanılan anketin ilgilenilen sorunu ne derece yansıttığını ifade eder” (Kalaycı, 2006, 403).

Tablo 3-2. Özel alan yeterlik anketi için güvenilirlik analizi

Düzeyler	Cronbach's Alfa	Madde Sayısı
Öğrenme-Öğretme Ortamı Ve Gelişim	.86	8
İzleme Ve Değerlendirme	.70	3
Bireysel Ve Mesleki Gelişim İle Toplum İlişkiler	.72	6
Sanat Ve Estetik	.82	5
Dil Becerilerini Geliştirebilme	.74	3
Bilimsel Ve Teknolojik Gelişim	.70	2
Bireysel Sorumluluklar Ve Sosyalleşme	.83	10
Beden Eğitimi Ve Güvenlik	.79	7

Cronbach's Alpha katsayısı $\alpha=.60 - .70$ arası kabul edilebilir, $\alpha=.70 - .80$ arası kullanılabilir, $\alpha=.80 - .90$ arası iyi ve $\alpha=.90$ 'dan büyük ise mükemmel olarak adlandırılmaktadır (Gliem, Joseph ve Rosemary, 2003).

“Öğrenme Öğretme Ortamı ve Gelişim” konusuna ilişkin cronbach's alfa değeri $\alpha=.86$, “İzleme Ve Değerlendirme” konusuna ilişkin cronbach's alfa değeri $\alpha=.70$, “Bireysel Ve Mesleki Gelişim İle Toplum İlişkiler” konusuna ilişkin cronbach's alfa değeri $\alpha=.72$, “Sanat Ve Estetik” konusuna ilişkin cronbach's alfa değeri $\alpha=.82$, “Dil Becerilerini Geliştirebilme” konusuna ilişkin cronbach's alfa değeri $\alpha=.74$, “Bilimsel Ve Teknolojik Gelişim” $\alpha=.70$, “Bireysel Sorumluluklar Ve Sosyalleşme” konusuna ilişkin cronbach's alfa değeri $\alpha=.83$, “Beden Eğitimi Ve Güvenlik” konusuna ilişkin cronbach's alfa değeri $\alpha=.79$ 'dur. Genel olarak, anketin güvenilir olduğu söylenebilir.

BÖLÜM IV

4. Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde, sınıf öğretmenlerinin özel alan yeterlik düzeylerini belirlemek için sınıf öğretmenlerinden anket yolu ile toplanan veriler analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucu elde edilen bulgular, araştırmanın alt problemleri doğrultusunda tablolaştırılarak verilmiştir.

4.1. Sınıf Öğretmenlerinin Kişisel Özelliklerine İlişkin Bulgular

Bu bölümde araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin kişisel özelliklerine (cinsiyet, yaş, mesleki kıdem, eğitim düzeyi, hizmet içi eğitim programına katılım) ilişkin bilgiler ve alt probleme ilişkin bulgular yer almaktadır.

Tablo 4-1. Sınıf öğretmenlerinin kişisel özelliklerine göre dağılımları

		f	%			f	%			f	%
Cinsiyet	Kadın	179	71.6	Eğitim düzeyi	Ön lisans	13	5.2	Hizmet içi eğitim programı sayısı	1	11	4.4
	Erkek	71	28.4		Lisans	228	91.2		2	24	9.6
					YL/Doktora	9	3.6		3	47	18.8
Toplam		250	100.0	Toplam		250	100.0		4	30	12.0
Yaş	30 ve altı	80	32.0	Mesleki kıdem	1-5 yıl	61	24.4		5 ve üzeri	138	55.2
	31-35	55	22.0		6-10 yıl	61	24.4				
	36-40	65	26.0		11-15 yıl	80	32.0				
	41-45	29	11.6		16-20 yıl	26	10.4				
	46-50	10	4.0								
	51 ve üzeri	11	4.4		21 yıl ve üzeri	22	8.8				
Toplam		250	100.0	Toplam		250	100.0	Toplam		250	100.0

Öğretmenlerin kişisel özelliklerine göre dağılımlarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımları Tablo.4.1' de verilmiştir.

Ankete katılan 250 sınıf öğretmeninin %71.6'sı kadın, %28.4'ü erkektir. Katılımcıların %32'si 30 yaş ve altı, %22'si 31-35 yaş, %26'sı 36-40 yaş, %11.6'sı 41-45 yaş, %4'ü 46-50 yaş ve %4.4'ü 51 yaş ve üzeri yaş grubundadır. 30 yaş ve altı yaş grubundaki sınıf öğretmenlerinin, %32 ile diğer sınıf öğretmenleri içerisinde çoğunluğu oluşturdukları anlaşılmaktadır. Ankete katılan 250 sınıf öğretmeninin kıdem yıllarına göre dağılımları incelendiğinde %24.4'ünün 1-5 yıl arası, yine %24.4'ünün 6-10 yıl arası, %32'sinin 11-15 yıl arası, %10.4'ünün 16-20 yıl arası ve %8.8'inin 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip olduğu görülmektedir. Bu bilgilere dayalı olarak 11- 15 yıl arası mesleki kıdeme sahip sınıf öğretmenlerinin %32 ile diğer sınıf öğretmenleri içerisinde çoğunluğu oluşturdukları anlaşılmaktadır. Ankete katılan 250 sınıf öğretmeninden %91.2'si lisans, %5.2'si ön lisans ve %3.6'sı yüksek lisans ve/veya doktora mezunudur. Burada yığılmanın %91.2 ile lisans eğitim düzeyindeki öğretmenlerde olduğu görülmektedir. Sınıf öğretmenlerinin katıldıkları hizmet içi eğitim programı sayısına göre dağılımlarına bakıldığında %4.4'ünün 1, %9.6'sının 2, %18.8'inin 3, %12'sinin 4 ve %55.2'sinin 5 ve üzeri hizmet içi eğitim programına katıldığı görülmektedir. Bu bilgilere dayalı olarak 5 ve üzeri sayıda hizmet içi eğitim programına katılmış sınıf öğretmenlerinin %55.2 ile diğer sınıf öğretmenleri içerisinde çoğunlukta olduğu anlaşılmaktadır.

4.2. Sınıf Öğretmenlerinin Özel Alan Yeterlik Düzeylerine İlişkin Bulgular

(1. Alt probleme ilişkin bulgular)

Sınıf öğretmenlerinin özel alan yeterlik düzeylerine ait sınıf öğretmenlerinin görüşlerine ilişkin bulgular, konu alanları halinde tablolastırılmıştır. Tablolar frekans, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapmaları içermektedir.

Sınıf öğretmenlerinin, özel alan yeterlik konu alanlarına ilişkin aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları tablo 4.2.' de verilmiştir.

Tablo 4-2. Özel alan yeterlik konu alanlarına ilişkin görüşler

Konu Alanları	$\bar{X}$	ss
Öğrenme-öğretme ortamı ve gelişim	3.88	0.58
İzleme ve değerlendirme	4.02	0.63
Bireysel ve mesleki gelişim-toplumsal ilişkiler	4.08	0.50
Sanat ve estetik	3.53	0.74
Dil bilincini geliştirme	4.33	0.62
Bilimsel ve teknolojik gelişmeler	3.99	0.70
Bireysel sorumluluklar ve sosyalleşme	3.99	0.53
Beden eğitimi ve güvenlik	3.90	0.62
Toplam	3.97	0.22

4.2.1. Öğrenme-öğretme ortamı ve gelişim konu alanına ilişkin bulgular

Sınıf öğretmenlerinin “Öğrenme-Öğretme Ortamı ve Gelişim” konu alanında yer alan özel alan yeterliklerini ne derece yerine getirdiklerine ilişkin öğretmenlerin görüşlerinin frekans, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapmaları Tablo 4- 3.'de verilmiştir.

Tablo 4- 3. incelendiğinde; Sınıf öğretmenlerinin “Öğrenme-Öğretme Ortamı ve Gelişim” konu alanında yer alan özel alan yeterliklerine ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin,

-“Gelişim özellikleri bakımından farklılık gösteren öğrencilerimi dikkate alarak öğretim yöntem ve tekniklerini çeşitlendiririm.” Maddesine ilişkin görüşlerinde yığılmanın $\bar{X}=3.94$ aritmetik ortalama ve $ss=0.77$ standart sapma ile “Çok” seçeneğinde yoğunlaştığı,

-“Öğrencilerimin, bilgi, beceri ve tutumlarını geliştirmek için öğretim kazanımlarına uygun eğitim araç ve gereçlerini çeşitlendiririm.” Maddesine ilişkin görüşlerinde yığılmanın $\bar{X}=4.0$ aritmetik ortalama ve $ss=0.70$ standart sapma ile “Çok” seçeneğinde yoğunlaştığı,

-“Öğrencilerimin bireysel özelliklerini dikkate alarak öğrenme ortamını düzenlerim.” Maddesine ilişkin görüşlerinde yığılmanın $\bar{X}=3.97$ aritmetik ortalama ve $ss=0.80$ standart sapma ile “Çok” seçeneğinde yoğunlaştığı,

-“Sınıf rehberlik programındaki kazanımlara uygun olarak özgün etkinlikler oluştururum.” .” maddesine ilişkin görüşlerinde yığılmanın $\bar{X}=3.66$ aritmetik ortalama ve $ss=0.99$ standart sapma ile “Çok ” seçeneğinde yoğunlaştığı,

-“Öğrencilerimin düşünme becerilerinin geliştirilmesine yönelik bireysel ve grup etkinliklerini çeşitlendirir, onların ürünlerini öğrenme ortamında kullanmalarını sağlarım.” Maddesine ilişkin görüşlerinde yığılmanın $\bar{X}=3.95$ aritmetik ortalama ve $ss=0.80$ standart sapma ile “Çok” seçeneğinde yoğunlaştığı,

-“Öğrencilerimin düşünme becerilerinin geliştirilmesine yönelik bireysel ve grup etkinliklerini çeşitlendirir, onların ürünlerini öğrenme ortamında kullanmalarını sağlarım.” Maddesine ilişkin görüşlerinde yığılmanın $\bar{X}=3.96$ aritmetik ortalama ve $ss=0.80$ standart sapma ile “Çok” seçeneğinde yoğunlaştığı,

-“Öğrencilerimin, problem çözme becerilerini geliştirmek için gelişim aşamalarını ve bireysel ihtiyaçlarını dikkate alacak etkinlikler (buluş, örnek olay vb stratejileri içeren) düzenlerim.” Maddesine ilişkin görüşlerinde yığılmanın $\bar{X}=4.01$ aritmetik ortalama ve $ss=0.78$ standart sapma ile “Çok” seçeneğinde yoğunlaştığı,

-“Öğrenme öğretme sürecindeki etkinlikleri özel gereksinimli öğrencilerime uyguladım.” Maddesine ilişkin görüşlerinde yığılmanın $\bar{X}=3.56$ aritmetik ortalama ve $ss=0.94$ standart sapma ile “Çok ” seçeneğinde yoğunlaştığı görülmektedir.

Öğrenme-öğretme ortamı ve gelişim ifadesi; gelişim ve öğrenmeyle ilgili kavram ve ilkeleri, öğrencilerin gelişim dönemleri özelliklerine göre izleme, öğrenme-öğretme ortamına bu özelliklerin gereklerini yansıtmaya konularını kapsamaktadır. Sınıf öğretmenlerinin öğrencilerin bireysel farklılıkları olduğu bilinciyle, öğretim yöntem ve tekniklerini, bu yönde çeşitlendirmesi beklenir. “Az” ve “Orta” seçeneklerinin seçilmiş olması düşündürücüdür.

Öğretmenler, öğrencilerin gelişimini etkileyen etkenleri bilerek, olumsuz, dezavantajlı çevrelerden gelen öğrencileri, öğretme- öğrenme ortamında destekleyici önlemler almalıdırlar. Öğretmenlerin bu önlemleri alabilmeleri için değişik yaş ve gelişim çağındaki çocukların fiziksel, psikososyal, bilişsel ve ahlak gelişim özelliklerini bilmeleri gerekir (Senemoğlu, 2002, 11).

4.2.2. İzleme ve değerlendirme konu alanına ilişkin bulgular

Ankete katılan öğretmenlerin “Özel Alan Yeterlik Ölçeği”nin “İzleme ve Değerlendirme” konu alanına ilişkin görüşlerinin frekans ve yüzde dağılımları ile aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları Tablo 4- 4.’de verilmiştir

Tablo 4- 4. İzleme ve değerlendirme konu alanına ilişkin görüşler

İfadeler	Hiç (1)		Az (2)		Orta (3)		Çok (4)		Tam (5)		Ort. $\bar{X}$	ss.
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
Öğrencilerimin gelişim dönemlerini izlemek için aile, rehber öğretmen, özel eğitim ve ilgili alan uzmanları ile işbirliği yaparım.	1	0.4	11	4.4	55	22	99	39.6	84	33.6	4.02	0.88
Öğrencilerimin gelişim dönemlerini izlemeye yönelik ürün değerlendirmenin yanında süreç değerlendirmesini de kullanırım.	1	0.4	8	3.2	65	26	98	39.2	78	31.2	3.98	0.86
. Öğrencilerimin başarı düzeylerine göre kendimi değerlendirir buna göre öğrenme sürecini onlarla birlikte düzenlerim.	2	0.8	6	2.4	46	18.4	113	45.2	83	33.2	4.08	0.83
Toplam											4.02	0.63

Tablo 4- 4. incelendiğinde; Sınıf öğretmenlerinin “İzleme ve Değerlendirme” konu alanında yer alan özel alan yeterliklerine ilişkin sınıf öğretmenlerin görüşlerinin,

-“Öğrencilerimin gelişim dönemlerini izlemek için aile, rehber öğretmen, özel eğitim ve ilgili alan uzmanları ile işbirliği yaparım.” Maddesine ilişkin görüşlerinde yığılmanın $\bar{X}=4.02$ aritmetik ortalama ve $ss=0.88$ standart sapma ile “Çok” seçeneğinde yoğunlaştığı,

-“Öğrencilerimin gelişim dönemlerini izlemeye yönelik ürün değerlendirmenin yanında süreç değerlendirmesini de kullanırım.” Maddesine ilişkin görüşlerinde yığılmanın $\bar{X}=3.98$ aritmetik ortalama ve $ss=0.86$ standart sapma ile “Çok” seçeneğinde yoğunlaştığı,

-“Öğrencilerimin başarı düzeylerine göre kendimi değerlendirir buna göre öğrenme sürecini onlarla birlikte düzenlerim.” Maddesine ilişkin görüşlerinde yığılmanın $\bar{X}=4.08$ aritmetik ortalama ve $ss=0.83$ standart sapma ile “Çok” seçeneğinde yoğunlaştığı görülmektedir.

İzleme ve değerlendirme ifadesi; öğrencilerin öğretim sürecinde gelişim düzeylerini izleme, öğretim sürecinde uygulanan ölçme araçlarından elde edilen verileri değerlendirme konularını kapsamaktadır. Öğretmenlerin bu konudaki görüşlerinin aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları incelendiğinde, sözü edilen izleme ve değerlendirme konusunun “Çok” seçeneğinde yığıldığı görülmektedir.

“Eğitim sistemlerindeki ölçme ve değerlendirme uygulamaları açısından gelişmiş olan ülkelerde öğretmenlerin bir öğretim yılındaki mesleki çalışmalara ayırdıkları zamanların üçte birinin ölçme ve değerlendirme uygulamalarıyla ilgili olduğu bilinin bir gerçektir” (Craing, 1999, Aktaran: Nartgün, 2005, 228).

Karacaoğlu (2008), tarafından yapılan bir araştırmada ise, öğretmenlerin kendilerini, gelişimi izlemeye ve değerlendirmeye ilişkin en düşük düzeyde algıladıkları yeterlik “Değişik ölçme tekniklerini kullanarak öğrencinin konu alanındaki öğrenmelerini ölçme” olarak belirlenmiştir.

4.2.3. Bireysel ve mesleki gelişim – toplumsal ilişkiler konu alanına ilişkin bulgular

Ankete katılan öğretmenlerin Özel Alan Yeterlik Anketi’nin “Bireysel ve Mesleki Gelişim – Toplumsal İlişkiler” konu alanına ilişkin görüşlerinin frekans ve yüzde dağılımları ile aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları Tablo 4- 5.’de verilmiştir.

Tablo 4- 5. incelendiğinde; sınıf öğretmenlerinin “Bireysel ve Mesleki Gelişim – Toplumsal İlişkiler” konu alanındaki özel alan yeterliklerine ilişkin sınıf öğretmenlerin görüşlerinin,

-“Bireysel ve mesleki gelişim için profesyonel çalışma gruplarına ve hizmet içi eğitim programlarına gönüllü olarak katılırım.” Maddesine ilişkin görüşlerinde yığılmanın $\bar{X}=3.44$ aritmetik ortalama ve $ss=1.04$ standart sapma ile “Çok” seçeneğinde yoğunlaştığı,

-“Bilimsel ve mesleki etik ilkelere uymaya özen gösteririm.” Maddesine ilişkin görüşlerinde yığılmanın $\bar{X}=4.52$ aritmetik ortalama ve $ss=0.62$ standart sapma ile “Tam” seçeneğinde yoğunlaştığı,

-“Öğrenci-öğretmen ve veli-öğretmen iletişimini sağlamak ve geliştirmek için düzenli aralıklarla toplantı yaparım.” Maddesine ilişkin görüşlerinde yığılmanın $\bar{X}=4.29$ aritmetik ortalama ve $ss=0.76$ standart sapma ile “Tam” seçeneğinde yoğunlaştığı,

-“Öğretim uygulamalarını iyileştirmek için çevredeki kişi, kurum ve kuruluşların etkin katılımını sağlayarak onlardan destek alırım.” Maddesine ilişkin görüşlerinde yığılmanın $\bar{X}=3.48$ aritmetik ortalama ve $ss=1.01$ standart sapma ile “Çok ” seçeneğinde yoğunlaştığı,

-“Araştırma, bilgiye erişme ve bilgiyi paylaşma amacıyla interneti kullanırım.” Maddesine ilişkin görüşlerinde yığılmanın $\bar{X}=4.59$ ortalama ve $ss=0.64$ standart sapma ile “Tam” seçeneğinde yoğunlaştığı,

-“Bilişim teknolojileri araçlarını öğrencilerle, meslektaşlarıyla, yöneticilerle, ailelerle ve uzmanlarla etkili iletişim ve işbirliği için kullanırım.” Maddesine ilişkin görüşlerinde yığılmanın $\bar{X}=4.17$ ortalama ve $ss=0.88$ standart sapma ile “Çok” seçeneğinde yoğunlaştığı görülmektedir.

Bireysel ve mesleki gelişim – toplumsal ilişkiler ifadesi; mesleki gelişimini sağlayabilme, mesleki etik değerler oluşturabilme, eğitim-öğretim sürecinde eğitim paydaşları ve toplumun diğer üyeleriyle beraber çalışabilme konularını kapsamaktadır.

Tablo 4- 6. incelendiğinde; sınıf öğretmenlerinin “Sanat ve Estetik” konu alanında yer alan özel alan yeterliklerine ilişkin sınıf öğretmenlerin görüşlerinin,

-“Güzel sanatlarla ilgili yayın ve etkinlikleri izlerim.” Maddesine ilişkin görüşlerinde yığılmanın $\bar{X}=3.55$ aritmetik ortalama ve $ss=0.98$ standart sapma ile “Çok” seçeneğinde yoğunlaştığı,

-“Öğrencilerimin sanatsal etkinliklere ilgi duymalarını sağlayacak ortamlar düzenlerim.” Maddesine ilişkin görüşlerinde yığılmanın $\bar{X}=3.68$ aritmetik ortalama ve $ss=0.86$ standart sapma ile “Çok” seçeneğinde yoğunlaştığı,

-“Dans, yaratıcı drama ve müzik gibi etkinlikleri; öğrencilerimi güdüleme ve performanslarını geliştirmede kullanırım.” Maddesine ilişkin görüşlerinde yığılmanın $\bar{X}=3.90$ aritmetik ortalama ve $ss=0.86$ standart sapma ile “Çok” seçeneğinde yoğunlaştığı,

-“Öğrenci, okul yönetimi ve veli katılımıyla sanatsal etkinlikler düzenlerim.” Maddesine ilişkin görüşlerinde yığılmanın $\bar{X}=3.14$ aritmetik ortalama ve $ss=1.09$ standart sapma ile “Orta” seçeneğinde yoğunlaştığı,

-“Öğrencilerimin yaratıcılık ve estetiğe dayalı hazırlamış oldukları materyallerin okul içinde ve dışındaki etkinliklerde sergilenmesini sağlarım.” Maddesine ilişkin görüşlerinde yığılmanın $\bar{X}=3.04$ aritmetik ortalama ve $ss=1.01$ standart sapma ile “Orta” seçeneğinde yoğunlaştığı görülmektedir.

Sanat ve estetik ifadesi; öğrencilerin güzel sanatlarla ilgili temel bilgilere sahip olma, sanatsal etkinlikleri öğrenme sürecinde kullanma, öğrenme ortamlarını düzenlerken estetik bakış açısını dikkate alma gibi konularını kapsamaktadır. Öğretmenlerin bu konuya ilişkin görüşlerinin aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları incelendiğinde “Çok” seçeneğinde yığıldığı görülmektedir.

Sınıf öğretmenlerinin bu konuda “orta” cevabını vermiş olmaları, yüksek öğretimde öğretmen yetiştirme açısından öğretmenliğin sanat ve estetik yönünün eksikliğinin bir göstergesi olabilir.

“Eğitimin bir bütün olduğu; bilim, teknik ve sanatın bireyin eğitimi için aynı derecede önemli olduğu bir gerçekse temel düzeyde de olsa felsefe, sosyoloji, estetik vb. temel dersleri almadan yetişen bir sınıf öğretmenin yaratıcı olması ve estetik duyarlılığa istenilen düzeyde sahip olması doğal olarak beklenemez” (İlhan, 2002, 15) .

4.2.5. Dil bilincini geliştirme konu alanına ilişkin bulgular

Ankete katılan öğretmenlerin Özel Alan Yeterlik Anket’inin “Dil Bilincini Geliştirme” konu alanına ilişkin görüşlerinin frekans ve yüzde dağılımları ile aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları Tablo 4- 7.’de verilmiştir

Tablo 4- 7. Dil bilincini geliştirme konu alanına ilişkin görüşler

İfadeler	Hiç (1)		Az (2)		Orta (3)		Çok (4)		Tam (5)		Ort. $\bar{X}$	ss.
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
Öğrencilerime okul içi ve okul dışı çeşitli ortamlarda “konuşma etkinlikleri” düzenleyerek kendilerini ifade etme olanağı tanırım.	3	1.2	29	11.6	59	23.6	92	36.8	67	26.8	3.76	1.01
Öğrencilerimin ilgi alanlarına ve gelişim düzeylerine göre farklı yöntem ve tekniklerde yazmalarına fırsatlar sağlarım.	-	-	6	2.4	57	22.8	123	49.2	64	25.6	3.98	0.76
Konuşma ve yazma dilinde yabancı kökenli sözcükler yerine Türkçe sözcükler kullanmaya özen gösteririm.	3	1.2	3	1.2	18	7.2	104	41.6	122	48.8	4.36	0.77
Toplam											4.03	0.62

Tablo.4- 7. incelendiğinde; sınıf öğretmenlerinin “Dil Bilinci Geliştirme” konu alanında yer alan özel alan yeterliklerine ilişkin sınıf öğretmenlerin görüşlerinin,

-“Öğrencilerime okul içi ve okul dışı çeşitli ortamlarda “konuşma etkinlikleri” düzenleyerek kendilerini ifade etme olanağı tanırım.” Maddesine ilişkin görüşlerinde yığılmanın $\bar{X}=3.76$ aritmetik ortalama ve $ss=1.01$ standart sapma ile “Çok” seçeneğinde yoğunlaştığı,

-“Öğrencilerimin ilgi alanlarına ve gelişim düzeylerine göre farklı yöntem ve tekniklerde yazmalarına fırsatlar sağlarım.” Maddesine ilişkin görüşlerinde yığılmanın $\bar{X}=3.98$ aritmetik ortalama ve $ss=0.76$ standart sapma ile “Çok” seçeneğinde yoğunlaştığı,

-“Konuşma ve yazma dilinde yabancı kökenli sözcükler yerine Türkçe sözcükler kullanmaya özen gösteririm.” Maddesine ilişkin görüşlerinde yığılmanın $\bar{X}=4.36$ ortalama ve $ss=0.77$ standart sapma ile “Tam” seçeneğinde yoğunlaştığı görülmektedir.

Dil bilincini geliştirme ifadesi; öğrencilerin anlama ve anlatım becerilerini geliştirmeye yönelik etkinlikler düzenleme, dili doğru ve etkin kullanma, öğrencilerini gereksinimlerini dikkate alma konularını kapsamaktadır. Öğretmenlerin bu konuya ilişkin görüşlerinin aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları incelendiğinde yığılmanın “Çok” ve “Tam” seçeneklerinde olduğu görülmektedir.

Anadili, her ne kadar ailede öğrenilmeye başlansa da gerçek anlamda öğrenme eğitim kurumlarında gerçekleşir. Anadili eğitiminin temelleri ilköğretimin ilk yıllarında atılır. Temel eğitimin ilk basamağı olan ilköğretim; anadili öğretiminin de ilk ve en önemli basamağıdır. Anadili sevgisi ve bilincinin temellerinin atıldığı bu basamakta edinilecek duyarlılık yaşam boyu devam edecektir. Bu aşamada çocuğun anadili sevgisini ve duyarlılığını kazandıracak olan sınıf öğretmenlerine büyük görevler düşmektedir (Kavcar ve diğerleri, 1997, 9).

4.2.6. Bilimsel ve teknolojik gelişmeler konu alanına ilişkin bulgular

Ankete katılan öğretmenlerin Özel Alan Yeterlik Anket’inin “Bilimsel ve Teknolojik Gelişmeler” konu alanına ilişkin görüşlerinin frekans ve yüzde dağılımları ile aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları Tablo 4- 8.’de verilmiştir.

Tablo 4- 8. Bilimsel ve teknolojik gelişmeler konu alanına ilişkin görüşler

İfadeler	Hiç (1)		Az (2)		Orta (3)		Çok (4)		Tam (5)		Ort. $\bar{X}$	ss.
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
Öğrencilerimin düşünce ve izlenimlerini ifade ederken bilimsel kavramları kullanmalarına özen gösteririm.	-	-	6	2.4	42	16.8	128	51.2	74	29.6	4.08	0.75
Öğrencilerimin, bilime olumlu bakış açısı kazanmaları için (bilimsel gelişmeleri, bilim insanlarının bilime katkılarını içeren) drama, poster, broşür hazırlamalarını sağlayacak etkinlikler düzenlerim.	1	0.4	14	5.6	67	26.8	94	37.6	74	29.6	3.90	0.90
Toplam											3.99	0.70

Tablo 4- 8. incelendiğinde; sınıf öğretmenlerinin “Bilimsel ve Teknolojik Gelişmeler” konu alanında yer alan özel alan yeterliklerine ilişkin sınıf öğretmenlerin görüşlerinin,

-“Öğrencilerimin düşünce ve izlenimlerini ifade ederken bilimsel kavramları kullanmalarına özen gösteririm.” Maddesine ilişkin görüşlerinde yığılmanın $\bar{X}=4.08$ aritmetik ortalama ve $ss=0.75$ standart sapma ile “Çok” seçeneğinde yoğunlaştığı,

-“Öğrencilerimin, bilime olumlu bakış açısı kazanmaları için (bilimsel gelişmeleri, bilim insanlarının bilime katkılarını içeren) drama, poster, broşür hazırlamalarını sağlayacak etkinlikler düzenlerim.” Maddesine ilişkin görüşlerinde yığılmanın $\bar{X}=3.90$ aritmetik ortalama ve $ss=0.90$ standart sapma ile “Çok” seçeneğinde yoğunlaştığı görülmektedir.

Bilimsel ve teknolojik gelişmeler ifadesi; bilimsel ve teknolojik kavramları doğru ve etkin kullanma, bilimin gelişimi hakkında genel bilgi kazandırma konularını kapsar. Öğretmenlerin bu konuya ilişkin görüşlerinin aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları incelendiğinde yığılmanın “Çok” seçeneğinde olduğu görülmektedir.

Öğretmenler, günümüzde meydana gelen değişimleri yakından takip eden ve değişime en fazla uymak zorunda kalan kesim olmuştur. Diğer insanlar gibi öğretmenler de günümüz küresel ortamında hem geçmişteki olaylar hem de şu anda ortaya çıkan olayların getirdiği etkilerle mücadele etmek zorundadırlar. Bu ortamda öğretmenlerin görevi, çocuklar ve gençleri yaşadıkları toplumun kimliğini korumak ve aynı zamanda sözü edilen küresel dünyaya onları hazırlamak gibi karmaşık ögeleri içermektedir. Bu da öğretmenlere yeni yükler getirmektedir. Öğretmenlerin bu yükü kaldırabilmeleri için kendilerini geliştirmeleri gerekmektedir (Güven, 2001).

4.2.7. Bireysel sorumluluklar ve sosyalleşme konu alanına ilişkin bulgular

Ankete katılan öğretmenlerin Özel Alan Yeterlik Anket'inin “Bireysel Sorumluluk ve Sosyalleşme” konu alanına ilişkin görüşlerinin frekans ve yüzde dağılımları ile aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları Tablo 4- 9.'de verilmiştir.

Tablo 4- 9. incelendiğinde; Sınıf öğretmenlerinin “Bireysel Sorumluluklar ve Sosyalleşme” konu alanında yer alan özel alan yeterliklerine ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin,

-“Öğrencilerimin kendilerini ve yakın çevrelerini (ailesini, arkadaşlarını, okulunu) tanımaları ve ifade edebilmeleri için çeşitli etkinlikler düzenlerim.” Maddesine ilişkin görüşlerinde yığılmanın $\bar{X}=3.93$ aritmetik ortalama ve $ss=0.86$ standart sapma ile “Çok” seçeneğinde yoğunlaştığı,

-“Sınıf kurallarını öğrencilerimle oluştururum.” Maddesine ilişkin görüşlerinde yığılmanın $\bar{X}=4.47$ aritmetik ortalama ve $ss=0.74$ standart sapma ile “Tam” seçeneğinde yoğunlaştığı,

-“Öğrencilerimin sınıf ve okul yönetimi ile okulda düzenlenen etkinliklerde sorumluluk ve yetki sahibi olmalarını sağlarım.” Maddesine ilişkin görüşlerinde yığılmanın $\bar{X}=4.16$ aritmetik ortalama ve $ss=0.78$ standart sapma ile “Çok” seçeneğinde yoğunlaştığı,

-“Öğrencilerimin günlük hayatta karşılaştıkları olayları, vatandaşlık görev ve sorumluluklarını çocuk hakları ve insan hakları yönünden değerlendirmelerini sağlarım.” Maddesine ilişkin görüşlerinde yığılmanın $\bar{X}=4.28$ aritmetik ortalama ve $ss=0.74$ standart sapma ile “Tam” seçeneğinde yoğunlaştığı,

-“Öğrencilerimin çevrelerindeki varlıkları ve doğa olaylarını gözlemlemeleri için geziler düzenlerim.” Maddesine ilişkin görüşlerinde yığılmanın $\bar{X}=3.51$ aritmetik ortalama ve $ss=1.08$ standart sapma ile “Çok” seçeneğinde yoğunlaştığı,

-“Doğal afetler karşısında sergilenmesi gereken davranışları kazandırmaya yönelik etkinlikler yaparım.” Maddesine ilişkin görüşlerinde yığılmanın $\bar{X}=4.04$ aritmetik ortalama ve $ss=0.81$ standart sapma ile “Çok” seçeneğinde yoğunlaştığı,

-“Öğrencilerimin, doğal afetlerin nedenlerine ve sonuçlarına yönelik araştırma yapmalarını sağlarım.” Maddesine ilişkin görüşlerinde yığılmanın $\bar{X}=4.06$ aritmetik ortalama ve $ss=0.78$ standart sapma ile “Çok” seçeneğinde yoğunlaştığı,

-“Öğrencilerime, doğanın insan yaşamının devamlılığı için önemini kavramasını sağlayacak etkinlikler düzenlerim.” Maddesine ilişkin görüşlerinde yığılmanın $\bar{X}=4.08$ aritmetik ortalama ve $ss=0.75$ standart sapma ile “Çok” seçeneğinde yoğunlaştığı,

-“Öğrencilerimin, çevreyi koruma amaçlı kulüp vb. örgütlerde gönüllü olarak görev almalarını sağlarım.” Maddesine ilişkin görüşlerinde yığılmanın $\bar{X}=3.94$ aritmetik ortalama ve $ss=0.96$ standart sapma ile “Çok” seçeneğinde yoğunlaştığı,

-“Öğrencilerimden, kendi yaşamlarındaki zaman, olay ve değişimleri gösteren zaman çizelgeleri oluşturmalarını isterim.” Maddesine ilişkin görüşlerinde yığılmanın $\bar{X}=3.48$ aritmetik ortalama ve $ss=1.02$ standart sapma ile “Çok” seçeneğinde yoğunlaştığı görülmektedir.

Bireysel sorumluluk ve sosyalleşme ifadesi; öğrencinin kendini ve yakın çevresini tanımlarını, demokratik davranma ve sorumluluk bilincini, etkili iletişim kurmalarını, içinde yaşadığı doğal çevreyi tanımlarını sağlayabilmeleri ve doğal afetlere karşı anlayış geliştirebilme doğayı sevmeye ve koruma bilinci oluşturabilme, zaman –geçmiş, şimdi, gelecek- ve değişim bilinci geliştirebilme konularını kapsamaktadır. Öğretmenlerin bu konuya ilişkin görüşlerinin aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları incelendiğinde görüşler “Çok” seçeneğinde dağılım göstermiştir.

4.2.8. Beden eğitimi ve güvenlik konu alanına ilişkin bulgular

Ankete katılan öğretmenlerin Özel Alan Yeterlik Anket’inin “Beden Eğitimi ve Güvenlik” konu alanına ilişkin görüşlerinin frekans ve yüzde dağılımları ile aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları Tablo 4- 10.’de verilmiştir.

Tablo 4- 10. Beden eğitimi ve güvenlik konu alanına ilişkin görüşler

İfadeler	Hiç (1)		Az (2)		Orta (3)		Çok (4)		Tam (5)		Ort. $\bar{X}$	ss.
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
Gruplar oluşturarak ritim eğitimi ve dans figürlerini uygulayabilmeleri ve bunları sergileyebilmeleri için öğrencilerime ortam hazırlarım.	12	4.8	31	12.4	77	30.8	78	31.2	52	20.8	3.51	1.10
Öğrencilerime, ferdi sporlar ve takım sporları ile ilgili becerileri uygulamalı olarak göstererek, bunları yapmalarını sağlarım.	7	2.8	34	13.6	80	32	83	33.2	46	18.4	3.51	1.03
Öğrencilerime, (mendil kapmaca, elim sende, köşe kapmaca vb.) oyunlar oynatırım.	2	0.8	11	4.4	40	16	89	35.6	108	43.2	4.16	0.90
Öğrencilerimin işbirliğini geliştirebilmeleri için grup müsabakaları düzenlerim.	2	0.8	11	4.4	55	22	104	41.6	78	31.2	3.98	0.88
Dengeli ve doğru beslenme davranışı kazandırmaya yönelik etkinlikler düzenlerim.	-	-	1	0.4	39	15.6	89	35.6	121	48.4	4.32	0.75
Öğrencilerimin boy-kilo oranını tespit ederek, onları yeterli ve dengeli beslenme konusunda bilgilendiririm.	-	-	9	3.6	47	18.8	85	34	109	43.6	4.18	0.86
Spor sakatlanmalarında ilk yardım temel bilgi ve becerilerini kazandırmaya yönelik etkinlikler düzenlerim.	5	2	26	10.4	69	27.6	91	36.4	59	23.6	3.69	1.01
Toplam											3.95	0.63

Tablo 4- 10. incelendiğinde; Sınıf öğretmenlerinin “Beden Eğitimi ve Güvenlik” konu alanında yer alan özel alan yeterliklerine ilişkin sınıf öğretmenlerin görüşlerinin,

-“Gruplar oluşturarak ritim eğitimi ve dans figürlerini uygulayabilmeleri ve bunları sergileyebilmeleri için öğrencilerime ortam hazırlarım.” Maddesine ilişkin

görüşlerinde yığılmanın $\bar{X}=3.51$ aritmetik ortalama ve $ss=1.01$ standart sapma ile “Çok” seçeneğinde yoğunlaştığı,

-“Öğrencilerime, ferdi sporlar ve takım sporları ile ilgili becerileri uygulamalı olarak göstererek, bunları yapmalarını sağlarım.” Maddesine ilişkin görüşlerinde yığılmanın $\bar{X}=3.51$ aritmetik ortalama ve $ss=1.03$ standart sapma ile “Çok” seçeneğinde yoğunlaştığı,

-“Öğrencilerime, (mendil kapmaca, elim sende, köşe kapmaca vb.) oyunlar oynatırım.” Maddesine ilişkin görüşlerinde yığılmanın $\bar{X}=4.16$ aritmetik ortalama ve $ss=0.90$ standart sapma ile “Tam” seçeneğinde yoğunlaştığı,

-“Öğrencilerimin işbirliğini geliştirebilmeleri için grup müsabakaları düzenlerim.” Maddesine ilişkin görüşlerinde yığılmanın $\bar{X}=3.98$ aritmetik ortalama ve $ss=0.88$ standart sapma ile “Çok” seçeneğinde yoğunlaştığı,

-“Dengeli ve doğru beslenme davranışı kazandırmaya yönelik etkinlikler düzenlerim.” Maddesine ilişkin görüşlerinde yığılmanın $\bar{X}=4.32$ aritmetik ortalama ve $ss=0.75$ standart sapma ile “Tam” seçeneğinde yoğunlaştığı,

-“Öğrencilerimin boy-kilo oranını tespit ederek, onları yeterli ve dengeli beslenme konusunda bilgilendiririm.” Maddesine ilişkin görüşlerinde yığılmanın $\bar{X}=4.18$ aritmetik ortalama ve $ss=0.86$ standart sapma ile “Tam” seçeneğinde yoğunlaştığı,

-“Spor sakatlanmalarında ilk yardım temel bilgi ve becerilerini kazandırmaya yönelik etkinlikler düzenlerim.” Maddesine ilişkin görüşlerinde yığılmanın $\bar{X}=3.69$ aritmetik ortalama ve $ss=1.01$ standart sapma ile “Çok” seçeneğinde yoğunlaştığı görülmektedir.

Beden eğitimi ve güvenlik ifadesi; ritmik jimnastik, artistik jimnastik, serbest jimnastik, birlikte düzenli hareket etme konularını kapsamaktadır. Öğretmenlerin bu konuya ilişkin görüşlerinin aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları incelendiğinde görüşlerin “Çok” ve “Tam” seçeneklerinde olduğu görülmektedir.

4.3. Sınıf Öğretmenlerinin Özel Alan Yeterlik Düzeylerine İlişkin; Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri Arasında Bağımsız Değişkenlere Göre Anlamlı Fark Olup Olmadığı ile İlgili Bulgular (2. Alt probleme ilişkin bulgular)

Sınıf öğretmenlerinin özel alan yeterlik düzeylerine ilişkin; sınıf öğretmenlerinin görüşleri arasında

- a. Cinsiyet,
- b. Yaş,
- c. Kıdem,
- d. Eğitim düzeyi,
- e. Katıldıkları hizmet içi eğitim programı sayısı

değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek için t-testi, tek yönlü varyans analizi ve aralarındaki farklar için Tukey testi yapılmıştır. Yapılan analizler değişkenlerine göre tablolastırılarak verilmiştir.

4.3.1. Sınıf öğretmenlerinin özel alan yeterlik düzeylerine ilişkin görüşleri arasında cinsiyet değişkenine ilişkin t-testi

Öğretmenlerin cinsiyet değişkenine göre, sınıf öğretmenlerinin özel alan yeterlik düzeylerine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını anlamak amacıyla t-testi yapılmıştır. Yapılan t-testi sonuçları Tablo 4- 11. verilmiştir.

Tablo 4- 11. Özel alan yeterlik anketi konu alanları ile cinsiyet değişkeni arasındaki farklılığın incelenmesi için gerçekleştirilen bağımsız grup t-testi

Konular	Cinsiyet	N	Ort.	Ss	SD	t	p
Öğrenme-Öğretme Ortamı Ve Gelişim	Kadın	179	3.871	.558	249	-.503	.615
	Erkek	71	3.912	.643			
İzleme Ve Değerlendirme	Kadın	179	4.097	.602	249	2.981	.003
	Erkek	71	3.836	.678			
Bireysel Ve Mesleki Gelişim İle Toplum İlişkiler	Kadın	179	4.088	.512	249	.305	.760
	Erkek	71	4.066	.500			
Sanat Ve Estetik	Kadın	179	3.589	.732	249	1.936	.054
	Erkek	71	3.389	.751			
Dil Becerilerini Geliştirebilme	Kadın	179	4.101	.587	249	2.730	.007
	Erkek	71	3.864	.691			
Bilimsel Ve Teknolojik Gelişim	Kadın	179	4.047	.676	249	1.998	.047
	Erkek	71	3.852	.748			
Bireysel Sorumluluklar Ve Sosyalleşme	Kadın	177	3.998	.534	249	.175	.861
	Erkek	71	3.985	.549			
Beden Eğitimi Ve Güvenlik	Kadın	179	3.898	.613	249	-.338	.735
	Erkek	71	3.928	.659			

* 0.05 düzeyinde anlamlı fark ** $P < 0.05$

Özel Alan Yeterlik Anketinin konular ve cinsiyet değişkeni arasındaki farklılığı araştırmak için gerçekleştirilen bağımsız grup t-testi sonucunda, “İzleme ve Değerlendirme”, “Dil Bilincini Geliştirme” ve “Bilimsel ve Teknolojik Gelişim” konu alanlarında, 0.05 önem düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır ($p < 0.05$). Buna göre; kadın ve erkek öğretmenlerin bu konuları ölçen sorulara verdikleri cevapların ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. “İzleme ve Değerlendirme”, “Dil Becerilerini Geliştirebilme” ve “Bilimsel ve Teknolojik Gelişim” konularına ilişkin sorulara verilen cevapların ortalamaları ve standart sapmaları incelendiğinde her konu alanı için kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre “orta”nın üstünde cevap verdikleri, dolayısıyla erkek öğretmenlere göre ifadeleri daha çoğunlukla benimsedikleri söylenebilir. Bu durum cinsiyet

değişkeninin, öğretmenlerin görüşlerinde farklılıklara neden olan bir değişken olduğu şeklinde yorumlanabilir.

4.3.2. Sınıf öğretmenlerinin özel alan yeterlik düzeylerine ilişkin görüşleri arasında yaş değişkenine ilişkin varyans analizi

Öğretmenlerin yaş değişkenine göre, sınıf öğretmenlerinin özel alan yeterlik düzeylerine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını anlamak amacıyla tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Yapılan tek yönlü varyans analizi Tablo 4- 12.'de verilmiştir.

Tablo 4- 12. Özel alan yeterlik anketi konuları ile yaş değişkeni arasındaki farklılığı incelenmesi için gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi

KONULAR	VERİ GRUPLARI	SD	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F Değeri	P Değeri
Öğrenme-Öğretme Ortamı Ve Gelişim	Gruplar Arası	5	6.960	1.392	4.382	0.001
	Gruplar İçi	244	77.510	0.318		
	TOPLAM	249	84.470			
İzleme Ve Değerlendirme	Gruplar Arası	5	2.664	0.533	1.333	0.251
	Gruplar İçi	244	97.541	0.400		
	TOPLAM	249	100.205			
Bireysel Ve Mesleki Gelişim İle Toplum İlişkiler	Gruplar Arası	5	2.914	0.538	1.619	0.054
	Gruplar İçi	244	61.321	0.251		
	TOPLAM	249	64.235			
Sanat Ve Estetik	Gruplar Arası	5	9.196	1.839	3.519	0.004
	Gruplar İçi	244	127.528	0.523		
	TOPLAM	249	136.724			
Dil Becerilerini Geliştirebilme	Gruplar Arası	5	4.582	0.916	2.404	0.038
	Gruplar İçi	244	93.029	0.381		
	TOPLAM	249	97.611			
Bilimsel Ve Teknolojik Gelişim	Gruplar Arası	5	7.133	1.427	3.017	0.012
	Gruplar İçi	244	115.351	0.473		
	TOPLAM	249	122.484			
Bireysel Sorumluluklar ve Sosyalleşme	Gruplar Arası	5	4.082	0.816	2.941	0.013
	Gruplar İçi	244	67.179	0.278		
	TOPLAM	249	71.261			
Beden Eğitimi ve Güvenlik	Gruplar Arası	5	1.814	0.363	0.927	0.464
	Gruplar İçi	244	95.541	0.392		
	TOPLAM	249	97.355			

* 0,05 düzeyinde anlamlı fark ** $p < 0,05$

Tablo 4-12. de görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan katılımcıların tüm konu alanlarında puanlarının yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, “İzleme ve Değerlendirme”, “Bireysel ve Mesleki Gelişim ile Toplumsal İlişkiler” ve “Beden Eğitimi ve Güvenlik” konu alanları hariç diğer tüm konu alanlarında, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. ($p < 0,05$)

ANOVA sonrası hangi post-hoc çoklu karşılaştırma tekniğinin kullanılacağına karar vermek için öncelikle Levene’s testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olduğu saptanmıştır. Bunun üzerine eşit varyanslılık durumunda sık kullanılan çoklu karşılaştırma tekniklerinden olan Tukey testi hangi gruplar arasında farklılığın çıktığını belirlemek için kullanılmıştır.

Tablo 4- 13. Sınıf Öğretmenlerinin Yaş Değişkenine Göre Görüşleri Arasındaki Farklar için Tukey Testi

Düzeyler	(I) Yaş	(J) Yaş	Ort. Fark (I-J)	sh	p	95% Güven Aralığı	
						Alt Sınır	Üst Sınır
Öğrenme-Öğretme Ortamı Ve Gelişim	30 ve daha az	31-35	-.22372	.099	.212	-.507	.060
		36-40	-.30974*	.094	.014	-.580	-.039
		41-45	-.37592*	.122	.028	-.727	-.025
		46-50	-.60781*	.189	.018	-1.151	-.065
		51 ve üzeri	-.40099	.181	.236	-.922	.120
	31-35	30 ve daha az	.22372	.099	.212	-.060	.507
		36-40	-.08601	.103	.961	-.383	.211
		41-45	-.15219	.129	.848	-.524	.219
		46-50	-.38409	.194	.355	-.941	.172
		51 ve üzeri	-.17727	.186	.932	-.712	.357
	36-40	30 ve daha az	.30974*	.094	.014	.039	.580
		31-35	.08601	.103	.961	-.211	.383
		41-45	-.06618	.126	.995	-.428	.295
		46-50	-.29808	.191	.628	-.848	.252
		51 ve üzeri	-.09126	.184	.996	-.619	.437
	41-45	30 ve daha az	.37592*	.122	.028	.025	.727
		31-35	.15219	.129	.848	-.219	.524
		36-40	.06618	.126	.995	-.295	.428

	46-50	-.23190	.207	.872	-.826	.362
	51 ve üzeri	-.02508	.200	1.000	-.598	.548
46-50	30 ve daha az	.60781*	.189	.018	.065	1.151
	31-35	.38409	.194	.355	-.172	.941
	36-40	.29808	.191	.628	-.252	.848
	41-45	.23190	.207	.872	-.362	.826
	51 ve üzeri	.20682	.246	.960	-.501	.914
	30 ve daha az	.40099	.181	.236	-.120	.922
51 ve üzeri	31-35	.17727	.186	.932	-.357	.712
	36-40	.09126	.184	.996	-.437	.619
	41-45	.02508	.200	1.000	-.548	.598
	46-50	-.20682	.246	.960	-.914	.501
	51 ve üzeri	-.34114	.232	.685	-1.009	.327
Sanat Ve Estetik	31-35	.04068	.127	1.000	-.323	.404
	36-40	-.14673	.121	.829	-.494	.200
	41-45	-.26716	.157	.530	-.717	.183
	46-50	-.85750*	.242	.006	-1.554	-.161
	51 ve üzeri	-.34114	.232	.685	-1.009	.327
	30 ve daha az	-.04068	.127	1.000	-.404	.323
	36-40	-.18741	.132	.718	-.568	.193
	41-45	-.30784	.166	.432	-.784	.169
	46-50	-.89818*	.249	.005	-1.612	-.184
	51 ve üzeri	-.38182	.239	.600	-1.068	.304
	30 ve daha az	.14673	.121	.829	-.200	.494
	31-35	.18741	.132	.718	-.193	.568
	41-45	-.12042	.161	.976	-.584	.343
	46-50	-.71077*	.246	.047	-1.416	-.005
	51 ve üzeri	-.19441	.236	.963	-.871	.483
	30 ve daha az	.26716	.157	.530	-.183	.717
	31-35	.30784	.166	.432	-.169	.784
	36-40	.12042	.161	.976	-.343	.584
	41-45	-.59034	.265	.229	-1.352	.171
	51 ve üzeri	-.07398	.256	1.000	-.809	.661
	30 ve daha az	.85750*	.242	.006	.161	1.554
	31-35	.89818*	.249	.005	.184	1.612
	36-40	.71077*	.246	.047	.005	1.416
	41-45	.59034	.265	.229	-.171	1.352
	51 ve üzeri	.51636	.316	.576	-.391	1.424
	30 ve daha az	.34114	.232	.685	-.327	1.009
	31-35	.38182	.239	.600	-.304	1.068
	36-40	.19441	.236	.963	-.483	.871
	41-45	.07398	.256	1.000	-.661	.809

	46-50	.51636	.316	.576	-1.424	.391
Dil Becerilerini Geliştirebilme	31-35	.03144	.108	1.000	-.279	.342
	36-40	-.04455	.103	.998	-.341	.252
	41-45	-.27055	.134	.333	-.655	.114
	46-50	-.56250	.207	.046	-1.157	.032
	51 ve üzeri	-.08977	.199	.998	-.660	.481
	30 ve daha az	-.03144	.108	1.000	-.342	.279
	36-40	-.07599	.113	.985	-.401	.249
	41-45	-.30199	.142	.275	-.709	.105
	46-50	-.59394	.212	.041	-1.204	.016
	51 ve üzeri	-.12121	.204	.991	-.707	.465
	30 ve daha az	.04455	.103	.998	-.252	.341
	31-35	.07599	.113	.985	-.249	.401
	41-45	-.22599	.138	.574	-.622	.170
	46-50	-.51795	.210	.137	-1.120	.085
	51 ve üzeri	-.04522	.201	1.000	-.623	.533
	30 ve daha az	.27055	.134	.333	-.114	.655
	31-35	.30199	.142	.275	-.105	.709
	36-40	.22599	.138	.574	-.170	.622
	46-50	-.29195	.226	.791	-.942	.358
	51 ve üzeri	.18077	.219	.962	-.447	.809
	30 ve daha az	.56250	.207	.046	-.032	1.157
	31-35	.59394	.212	.041	-.016	1.204
	36-40	.51795	.210	.137	-.085	1.120
	41-45	.29195	.226	.791	-.358	.942
	51 ve üzeri	.47273	.270	.499	-.302	1.248
	30 ve daha az	.08977	.199	.998	-.481	.660
	31-35	.12121	.204	.991	-.465	.707
	36-40	.04522	.201	1.000	-.533	.623
	41-45	-.18077	.219	.962	-.809	.447
	46-50	-.47273	.270	.499	-1.248	.302
Bilimsel Ve Teknolojik Gelişmeler	31-35	.04773	.120	.999	-.298	.394
	36-40	-.18654	.115	.583	-.516	.143
	41-45	-.40086	.149	.081	-.829	.027
	46-50	-.52500	.231	.208	-1.187	.137
	51 ve üzeri	-.26136	.221	.845	-.896	.374
	30 ve daha az	-.04773	.120	.999	-.394	.298
	36-40	-.23427	.126	.430	-.596	.128
	41-45	-.44859	.158	.044	-.902	.005
	46-50	-.57273	.236	.152	-1.252	.106
	51 ve üzeri	-.30909	.227	.750	-.961	.343
36-40	30 ve daha az	.18654	.115	.583	-.143	.516
	31-35	.23427	.126	.430	-.128	.596

	41-45	-.21432	.154	.730	-.655	.227
	46-50	-.33846	.234	.697	-1.009	.332
	51 ve üzeri	-.07483	.224	.999	-.719	.569
	30 ve daha az	.40086	.149	.081	-.027	.829
	31-35	.44859	.158	.044	-.005	.902
41-45	36-40	.21432	.154	.730	-.227	.655
	46-50	-.12414	.252	.996	-.848	.600
	51 ve üzeri	.13950	.243	.993	-.560	.839
	30 ve daha az	.52500	.231	.208	-.137	1.187
	31-35	.57273	.236	.152	-.106	1.252
46-50	36-40	.33846	.234	.697	-.332	1.009
	41-45	.12414	.252	.996	-.600	.848
	51 ve üzeri	.26364	.300	.952	-.599	1.127
	30 ve daha az	.26136	.221	.845	-.374	.896
	31-35	.30909	.227	.750	-.343	.961
51 ve üzeri	36-40	.07483	.224	.999	-.569	.719
	41-45	-.13950	.243	.993	-.839	.560
	46-50	-.26364	.300	.952	-1.127	.599
	31-35	-.07739	.092	.960	-.343	.188
	36-40	-.08994	.089	.913	-.345	.165
30 ve daha az	41-45	-.35513*	.114	.025	-.683	-.027
	46-50	-.46375	.177	.095	-.971	.044
	51 ve üzeri	-.16830	.169	.920	-.655	.318
	30 ve daha az	.07739	.092	.960	-.188	.343
	36-40	-.01255	.097	1.000	-.292	.267
31-35	41-45	-.27774	.121	.199	-.625	.070
	46-50	-.38636	.181	.274	-.907	.134
	51 ve üzeri	-.09091	.174	.995	-.591	.409
	30 ve daha az	.08994	.089	.913	-.165	.345
	31-35	.01255	.097	1.000	-.267	.292
36-40	41-45	-.26519	.118	.222	-.605	.074
	46-50	-.37381	.179	.299	-.889	.141
	51 ve üzeri	-.07835	.172	.998	-.573	.416
	30 ve daha az	.35513*	.114	.025	.027	.683
	31-35	.27774	.121	.199	-.070	.625
41-45	36-40	.26519	.118	.222	-.074	.605
	46-50	-.10862	.193	.993	-.664	.446
	51 ve üzeri	.18683	.187	.917	-.349	.723
	30 ve daha az	.46375	.177	.095	-.044	.971
	31-35	.38636	.181	.274	-.134	.907
46-50	36-40	.37381	.179	.299	-.141	.889
	41-45	.10862	.193	.993	-.446	.664

Bireysel Sorumluluklar Ve
Sosyalleşme

	51 ve üzeri	.29545	.230	.794	-.366	.957
	30 ve daha az	.16830	.169	.920	-.318	.655
	31-35	.09091	.174	.995	-.409	.591
51 ve üzeri	36-40	.07835	.172	.998	-.416	.573
	41-45	-.18683	.187	.917	-.723	.349
	46-50	-.29545	.230	.794	-.957	.366

Tukey testi tablosu (Tablo 4-13.) incelendiğinde “Öğrenme-Öğretme Ortamı ve Gelişim” için farklılığın 30 yaş ve altı ile 36-40, 41-45 ve 46-50 yaş grupları arasında olduğu görülmektedir. 30 yaş ve altı yaş grubundakiler öğrenme-öğretme ortamı ve gelişim konu alanını ölçen sorulara daha düşük puanlar vermişlerdir.

“Sanat ve Estetik” konu alanı için farklılığın 46-50 yaş grubu ile 30 yaş ve altı, 31-35 yaş ve 36-40 yaş grupları arasında olduğu görülmektedir. 46-50 yaş grubundakiler sanat ve estetik konu alanını ölçen sorular için, diğer yaş gruplarına göre çoğunlukla “çok” ve “tam” cevaplarını vermişlerdir.

“Dil Becerilerini Geliştirebilme” konu alanı için farklılığın 46-50 yaş grubu ile 30 yaş ve altı ve 31-35 yaş grupları arasında olduğu görülmektedir. 46-50 yaş grubundakiler dil becerilerini geliştirebilme konu alanını ölçen sorular için, diğer yaş gruplarına göre çoğunlukla “çok” ve “tam” cevaplarını vermişlerdir.

“Bilimsel ve Teknolojik Gelişmeler” konu alanı için farklılığın 31-35 yaş grubundakiler ile 41-45 yaş grubundakiler arasında olduğu görülmektedir. 31-35 yaş grubundakiler ilgili konu alanını ölçen sorular için çoğunlukla “orta” düzeyinin altında cevaplar vermişlerdir.

“Bireysel Sorumluluklar ve Sosyalleşme” konu alanı için farklılığın 30 yaş ve altı ile 41-45 yaş grupları arasında olduğu görülmektedir. 30 ve altı yaş grubundakiler ilgili konu alanını ölçen sorulara daha düşük düzeyde cevaplar vermişlerdir.

4.3.3. Sınıf öğretmenlerinin özel alan yeterlik düzeylerine ilişkin görüşleri arasında mesleki kıdem değişkenine ilişkin varyans analizi

Öğretmenlerin mesleki kıdem değişkenine göre, sınıf öğretmenlerinin özel alan yeterlik düzeylerine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını anlamak amacıyla tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Yapılan tek yönlü varyans analizi Tablo 4- 14. de verilmiştir.

Tablo 4- 14. Özel alan yeterlik anketi konu alanları ile kıdem değişkeni arasındaki farklılığın incelenmesi için gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi

KONULAR	VERİ GRUPLARI	SD	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F Değeri	P Değeri
Öğrenme-Öğretme Ortamı Ve Gelişim	Gruplar Arası	4	8.638	2.159	6.977	0.000
	Gruplar İçi	245	75.833	0.310		
	TOPLAM	249	84.470			
İzleme Ve Değerlendirme	Gruplar Arası	4	1.167	0.292	0.722	0.578
	Gruplar İçi	245	99.038	0.404		
	TOPLAM	249	100.205			
Bireysel Ve Mesleki Gelişim İle Toplum İlişkiler	Gruplar Arası	4	1.863	0.466	1.83	0.124
	Gruplar İçi	245	62.372	0.255		
	TOPLAM	249	64.235			
Sanat Ve Estetik	Gruplar Arası	4	6.064	1.516	2.843	0.025
	Gruplar İçi	245	130.660	0.533		
	TOPLAM	249	136.724			
Dil Becerilerini Geliştirebilme	Gruplar Arası	4	2.831	0.708	1.829	0.124
	Gruplar İçi	245	94.780	0.387		
	TOPLAM	249	97.611			
Bilimsel Ve Teknolojik Gelişmeler	Gruplar Arası	4	5.840	1.460	3.067	0.077
	Gruplar İçi	245	116.644	0.476		
	TOPLAM	249	122.484			
Bireysel Sorumluluklar Ve Sosyalleşme	Gruplar Arası	4	2.457	0.614	2.169	0.073
	Gruplar İçi	245	68.804	0.283		
	TOPLAM	249	71.261			
Beden Eğitimi Ve Güvenlik	Gruplar Arası	4	0.767	0.192	0.486	0.746
	Gruplar İçi	245	96.589	0.39		
	TOPLAM	249	97.355			

* 0,05 düzeyinde anlamlı fark ** $p < 0,05$

Tablo 4-14.'de görüldüğü gibi örnekleme oluşturan katılımcıların tüm konu alanlarında puanlarının mesleki kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, “Öğrenme-Öğretme Ortamı ve Gelişim” ve “Sanat ve Estetik” konu alanlarında, grupların ortalamaları arasında farklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < 0.05$).

Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak için Tukey testi yapılmıştır.

Tablo 4- 15. Sınıf Öğretmenlerinin Kıdem Grubu Değişkenine Göre Görüşleri
Arasındaki Farklılıklar İçin Tukey Testi

Düzeyler	(I) Kıdem	(J) Kıdem	Ort. Fark (I-J)	sh	p	95% Güven Aralığı	
						Alt Sınır	Üst Sınır
Öğrenme-Öğretme Ortamı Ve Gelişim	1-5 yıl	6-10 yıl	-.28893*	.101	.036	-.566	-.012
		11-15 yıl	-.40838*	.095	.000	-.668	-.148
		16-20	-.29311	.130	.165	-.651	.065
		21 ve üzeri yıl	-.61960*	.138	.000	-1.000	-.239
	6-10 yıl	1-5 yıl	.28893*	.101	.036	.012	.566
		11-15 yıl	-.11944	.095	.714	-.379	.140
		16-20	-.00418	.130	1.000	-.362	.354
		21 ve üzeri yıl	-.33066	.138	.122	-.711	.050
	11-15 yıl	1-5 yıl	.40838*	.095	.000	.148	.668
		6-10 yıl	.11944	.095	.714	-.140	.379
		16-20	.11526	.126	.890	-.230	.460
		21 ve üzeri yıl	-.21122	.134	.514	-.579	.157
	16-20	1-5 yıl	.29311	.130	.165	-.065	.651
		6-10 yıl	.00418	.130	1.000	-.354	.362
		11-15 yıl	-.11526	.126	.890	-.460	.230
		21 ve üzeri yıl	-.32649	.161	.257	-.769	.116
	21 ve üzeri yıl	1-5 yıl	.61960*	.138	.000	.239	1.000
		6-10 yıl	.33066	.138	.122	-.050	.711
		11-15 yıl	.21122	.134	.514	-.157	.579
		16-20	.32649	.161	.257	-.116	.769
Sanat Ve Estetik	1-5 yıl	6-10 yıl	.08852	.132	.963	-.275	.452
		11-15 yıl	-.18893	.124	.549	-.530	.152
		16-20	-.17932	.171	.832	-.649	.291
		21 ve üzeri yıl	-.43666	.182	.118	-.936	.062
	6-10 yıl	1-5 yıl	-.08852	.132	.963	-.452	.275
		11-15 yıl	-.27746	.124	.170	-.619	.064
		16-20	-.26784	.171	.521	-.738	.202
		21 ve üzeri yıl	-.52519*	.182	.034	-1.024	-.026
	11-15 yıl	1-5 yıl	.18893	.124	.549	-.152	.530
		6-10 yıl	.27746	.124	.170	-.064	.619
		16-20	.00962	.165	1.000	-.443	.463
		21 ve üzeri yıl	-.24773	.176	.622	-.731	.235
	16-20	1-5 yıl	.17932	.171	.832	-.291	.649
		6-10 yıl	.26784	.171	.521	-.202	.738
		11-15 yıl	-.00962	.165	1.000	-.463	.443
		21 ve üzeri yıl	-.25734	.212	.742	-.839	.324
	21 ve üzeri yıl	1-5 yıl	.43666	.182	.118	-.062	.936

	6-10 yıl	.52519*	.182	.034	.026	1.024	
	11-15 yıl	.24773	.176	.622	-.235	.731	
	16-20	.25734	.212	.742	-.324	.839	
Bilimsel Ve Teknolojik Gelişmeler	1-5 yıl	6-10 yıl	.03279	.125	.999	-.311	.376
		11-15 yıl	-.22059	.117	.330	-.543	.102
		16-20	-.33165	.162	.245	-.776	.112
		21 ve üzeri yıl	-.38934	.172	.159	-.861	.082
	6-10 yıl	1-5 yıl	-.03279	.125	.999	-.376	.311
		11-15 yıl	-.25338	.117	.198	-.576	.069
		16-20	-.36444	.162	.163	-.809	.080
		21 ve üzeri yıl	-.42213	.172	.103	-.894	.049
	11-15 yıl	1-5 yıl	.22059	.117	.330	-.102	.543
		6-10 yıl	.25338	.117	.198	-.069	.576
		16-20	-.11106	.156	.953	-.539	.317
		21 ve üzeri yıl	-.16875	.166	.848	-.625	.288
	16-20	1-5 yıl	.33165	.162	.245	-.112	.776
		6-10 yıl	.36444	.162	.163	-.080	.809
		11-15 yıl	.11106	.156	.953	-.317	.539
		21 ve üzeri yıl	-.05769	.200	.998	-.607	.492
	21 ve üzeri yıl	1-5 yıl	.38934	.172	.159	-.082	.861
		6-10 yıl	.42213	.172	.103	-.049	.894
		11-15 yıl	.16875	.166	.848	-.288	.625
		16-20	.05769	.200	.998	-.492	.607

Tukey tablosu (Tablo 4- 15.) incelendiğinde “Öğrenme-Öğretme Ortamı ve Gelişim” için farklılığın 1-5 yıl ile 6-10, 11-15 ve 21 yıl ve üzeri kıdem grupları arasında olduğu görülmektedir. 1-5 yıl arası kıdeme sahip olan öğretmenler tarafından öğrenme-öğretme ortamı ve gelişim konu alanını ölçen sorularda “orta”nın altındaki seçenekler seçilmiştir.

“Sanat ve Estetik” konu alanı için farklılığın 6-10 yıl ile 21 yıl ve üzeri grupları arasında olduğu görülmektedir. 6-10 yıl arası kıdeme sahip olan öğretmenler “Sanat ve Estetik” konu alanını ölçen sorular için “orta”nın altındaki seçenekleri seçmişlerdir.

4.3.4. Sınıf öğretmenlerinin özel alan yeterlik düzeylerine ilişkin görüşleri arasında eğitim düzeyi değişkenine ilişkin varyans analizi

Öğretmenlerin eğitim düzeyi değişkenine göre, sınıf öğretmenlerinin özel alan yeterlik düzeylerine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını anlamak

amacıyla tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Yapılan tek yönlü varyans analizi Tablo 4-16. da verilmiştir.

Tablo 4-16. Özel alan yeterlik anketi konuları ile eğitim düzeyi değişkeni arasındaki farklılığın incelenmesi için gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi

KONULAR	VERİ GRUPLARI	SD	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F Değeri	P Değeri
Öğrenme-Öğretme Ortamı Ve Gelişim	Gruplar Arası	2	0.005	0.002	0.007	0.993
	Gruplar İçi	247	84.466	0.342		
	TOPLAM	249	84.470			
İzleme Ve Değerlendirme	Gruplar Arası	2	1.130	0.565	1.409	0.246
	Gruplar İçi	247	99.075	0.401		
	TOPLAM	249	100.205			
Bireysel Ve Mesleki Gelişim İle Toplum İlişkiler	Gruplar Arası	2	0.180	0.090	0.348	0.706
	Gruplar İçi	247	64.055	0.259		
	TOPLAM	249	64.235			
Sanat Ve Estetik	Gruplar Arası	2	1.506	0.753	1.376	0.255
	Gruplar İçi	247	135.218	0.547		
	TOPLAM	249	136.724			
Dil Becerilerini Geliştirebilme	Gruplar Arası	2	0.048	0.024	0.06	0.941
	Gruplar İçi	247	97.563	0.395		
	TOPLAM	249	97.611			
Bilimsel Ve Teknolojik Gelişim	Gruplar Arası	2	5.655	2.828	5.978	0.003
	Gruplar İçi	247	116.829	0.473		
	TOPLAM	249	122.484			

Bireysel Sorumluluklar Ve Sosyalleşme	Gruplar Arası	2	0.539	0.270	0.934	0.394
	Gruplar İçi	247	70.722	0.289		
	TOPLAM	249	71.261			
Beden Eğitimi Ve Güvenlik	Gruplar Arası	2	0.458	0.229	0.584	0.559
	Gruplar İçi	247	96.898	0.392		
	TOPLAM	249	97.355			

* 0,05 düzeyinde anlamlı fark ** p<0,05

Tablo 4-16. da görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan katılımcıların tüm konu alanlarında puanlarının eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda sadece “Bilimsel ve Teknolojik Gelişim” konusunda, grupların ortalamaları arasındaki farklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < 0,05$). Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak için Tukey testi yapılmıştır.

Tablo 4- 17. Sınıf Öğretmenlerinin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Görüşleri Arasındaki Farklılıklar İçin Tukey Testi

Düzy	(I) Eğitim Düzeyi	(J) Eğitim Düzeyi	Ort. Fark (I-J)	sh	p	95% Güven Aralığı	
						Alt Sınır	Üst Sınır
Bilimsel Ve Teknolojik Gelişim	Ön lisans	Lisans	.10003	.19611	.867	-.3624	.5624
		YL/Doktora	.89316*	.29823	.008	.1900	1.5964
	Lisans	Ön lisans	-.10003	.19611	.867	-.5624	.3624
		YL/Doktora	.79313*	.23373	.002	.2420	1.3442
	YL/Doktora	Ön lisans	-.89316*	.29823	.008	-1.5964	-.1900
		Lisans	-.79313*	.23373	.002	-1.3442	-.2420

Tukey tablosu (Tablo 4-17.) incelendiğinde “Bilimsel ve Teknolojik Gelişim” konu alanı için farklılığın yüksek lisans veya doktora mezunu olan öğretmenler arasında olduğu görülmektedir. Yüksek lisans veya doktora mezunu öğretmenler beklenenin aksine bilimsel ve teknolojik gelişimleri destekleyici uygulamaları diğer öğretmenlere göre daha az seçmişlerdir.

4.3.5. Sınıf öğretmenlerinin özel alan yeterlik düzeylerine ilişkin görüşleri arasında katıldıkları hizmet içi eğitim programı sayısı değişkenine ilişkin varyans analizi sonuçları:

Öğretmenlerin katıldıkları hizmet içi program değişkenine göre, sınıf öğretmenlerinin özel alan yeterlik düzeylerine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını anlamak amacıyla tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Yapılan tek yönlü varyans analizi Tablo 4- 18’de verilmiştir.

Tablo 4- 18. Özel alan yeterlik anketi konuları ile hizmet içi program sayısı değişkeni arasındaki farklılığın incelenmesi için gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi

KONULAR	VERİ GRUPLARI	SD	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F Değeri	P Değeri
Öğrenme-Öğretme Ortamı Ve Gelişim	Gruplar Arası	4	3.844	0.961	2.92	0.022
	Gruplar İçi	245	80.626	0.329		
	TOPLAM	249	84.470			
İzleme Ve Değerlendirme	Gruplar Arası	4	1.648	0.412	1.024	0.395
	Gruplar İçi	245	98.557	0.402		
	TOPLAM	249	100.205			
Bireysel Ve Mesleki Gelişim İle Toplum İlişkiler	Gruplar Arası	4	0.533	0.133	0.513	0.727
	Gruplar İçi	245	63.702	0.260		
	TOPLAM	249	64.235			
Sanat Ve Estetik	Gruplar Arası	4	2.972	0.743	1.361	0.248
	Gruplar İçi	245	133.752	0.546		
	TOPLAM	249	136.724			
Dil Becerilerini Geliştirebilme	Gruplar Arası	4	6.134	1.533	4.107	0.003
	Gruplar İçi	245	91.477	0.373		
	TOPLAM	249	97.611			
Bilimsel Ve Teknolojik Gelişim	Gruplar Arası	4	3.924	0.981	2.027	0.091
	Gruplar İçi	245	67.930	0.484		
	TOPLAM	249	71.261			
Bireysel Sorumluluklar Ve Sosyalleşme	Gruplar Arası	4	3.331	0.833	2.979	0.02
	Gruplar İçi	245	67.930	0.280		
	TOPLAM	249	71.261			
Beden Eğitimi Ve Güvenlik	Gruplar Arası	4	1.471	0.368	0.939	0.442
	Gruplar İçi	245	95.885	0.391		
	TOPLAM	249	97.355			

* 0,05 düzeyinde anlamlı fark ** p<0,05

Tablo 4-18. de görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan katılımcıların tüm konu alanlarında puanlarının hizmet içi program sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi

(ANOVA) sonucunda, “Öğrenme-Öğretme Ortamı ve Gelişim”, “Dil Becerilerini Geliştirme” ve “Bireysel Sorumluluklar ve Sosyalleşme” konu alanlarında grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. ($p < 0,05$). Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Tukey testi yapılmıştır.

Tablo 4- 19. Sınıf Öğretmenlerinin Katıldıkları Hizmet İçi Program Sayısı Değişkenine Göre Görüşleri Arasındaki Farklılar İçin Tukey Testi

Düzy	(I) Hizmetiçi Program Sayısı	(J) Hizmetiçi Program Sayısı	Ort. Fark (I-J)	sh	p	95% Güven Aralığı	
						Alt Sınır	Üst Sınır
Öğrenme-Öğretme Ortamı Ve Gelişim	1	2	.19271	.20888	.888	-.3813	.7667
		3	-.08245	.19214	.993	-.6105	.4456
		4	-.12917	.20220	.969	-.6849	.4265
		5 ve üzeri	-.21739	.17973	.746	-.7113	.2765
	2	1	-.19271	.20888	.888	-.7667	.3813
		3	-.27516	.14392	.314	-.6707	.1204
		4	-.32188	.15710	.246	-.7536	.1099
		5 ve üzeri	-.41010*	.12687	.012	-.7588	-.0614
	3	1	.08245	.19214	.993	-.4456	.6105
		2	.27516	.14392	.314	-.1204	.6707
		4	-.04672	.13406	.997	-.4151	.3217
		5 ve üzeri	-.13494	.09688	.633	-.4012	.1313
	4	1	.12917	.20220	.969	-.4265	.6849
		2	.32188	.15710	.246	-.1099	.7536
		3	.04672	.13406	.997	-.3217	.4151
		5 ve üzeri	-.08822	.11556	.941	-.4058	.2294
	5 ve üzeri	1	.21739	.17973	.746	-.2765	.7113
		2	.41010*	.12687	.012	.0614	.7588
		3	.13494	.09688	.633	-.1313	.4012
		4	.08822	.11556	.941	-.2294	.4058
Dil Becerilerini Geliştirebilme	1	2	-.24874	.22249	.797	-.8602	.3627
		3	-.46357	.20466	.160	-1.0260	.0989
		4	-.61818*	.21538	.036	-1.2101	-.0263
		5 ve üzeri	-.60321*	.19144	.016	-1.1293	-.0771
	2	1	.24874	.22249	.797	-.3627	.8602
		3	-.21483	.15330	.627	-.6361	.2065
		4	-.36944	.16734	.180	-.8293	.0904
		5 ve üzeri	-.35447	.13514	.069	-.7259	.0169
	3	1	.46357	.20466	.160	-.0989	1.0260

	2	.21483	.15330	.627	-.2065	.6361
	4	-.15461	.14279	.815	-.5470	.2378
	5 ve üzeri	-.13963	.10320	.658	-.4232	.1440
	1	.61818*	.21538	.036	.0263	1.2101
4	2	.36944	.16734	.180	-.0904	.8293
	3	.15461	.14279	.815	-.2378	.5470
	5 ve üzeri	.01498	.12309	1.000	-.3233	.3533
	1	.60321*	.19144	.016	.0771	1.1293
5 ve üzeri	2	.35447	.13514	.069	-.0169	.7259
	3	.13963	.10320	.658	-.1440	.4232
	4	-.01498	.12309	1.000	-.3533	.3233
Bireysel Sorumluluklar Ve Sosyalleşme	2	.14242	.19251	.947	-.3867	.6715
	3	.06126	.17746	.997	-.4265	.5490
	4	-.16091	.18636	.910	-.6731	.3513
	5 ve üzeri	-.16390	.16569	.860	-.6193	.2915
	1	-.14242	.19251	.947	-.6715	.3867
	3	-.08116	.13314	.973	-.4471	.2847
	4	-.30333	.14480	.226	-.7013	.0946
	5 ve üzeri	-.30633	.11700	.040	-.6279	.0152
	1	-.06126	.17746	.997	-.5490	.4265
	2	.08116	.13314	.973	-.2847	.4471
	4	-.22217	.12408	.381	-.5632	.1188
	5 ve üzeri	-.22517	.09010	.094	-.4728	.0225
	1	.16091	.18636	.910	-.3513	.6731
	2	.30333	.14480	.226	-.0946	.7013
	3	.22217	.12408	.381	-.1188	.5632
	5 ve üzeri	-.00299	.10658	1.000	-.2959	.2899
	1	.16390	.16569	.860	-.2915	.6193
	2	.30633	.11700	.040	-.0152	.6279
	3	.22517	.09010	.094	-.0225	.4728
	4	.00299	.10658	1.000	-.2899	.2959

Tukey tablosu (Tablo 4- 19.) incelendiğinde “Öğrenme-Öğretme Ortamı ve Gelişim” için farklılığın 2 kez hizmet içi programa katılanlar ile 5 ve üzeri hizmetiçi programa katılan öğretmenler arasında olduğu görülmektedir. 2 kez hizmet içi programa katılan öğretmenler öğrenme-öğretme ortamı ve gelişim konu alanını ölçen sorulara daha düşük düzeyde seçmişlerdir.

“Dil Becerilerini Geliştirme” konu alanı için farklılığın 1 kez hizmet içi programa katılanlar ile 4 ve 5 ve üzeri hizmet içi programa katılan öğretmenler arasında olduğu görülmektedir. 1 kez hizmet içi programa katılan öğretmenler beklendiği gibi dil becerilerini geliştirme konu alanını ölçen sorular için daha düşük düzeyde cevaplar vermişlerdir.

“Bireysel Sorumluluklar ve Sosyalleşme” konu alanı için farklılığın 2 kez hizmet içi programa katılanlar ile 5 ve üzeri hizmet içi programa katılan öğretmenler arasında olduğu görülmektedir. 2 kez hizmet içi programa katılan öğretmenler bireysel sorumluluklar ve sosyalleşme konu alanını ölçen sorular için daha düşük düzeyde cevaplar vermişlerdir.

BÖLÜM V

5. SONUÇLAR ve ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırma bulgularına dayanarak ulaşılan sonuçlara ve önerilere yer verilmiştir.

Sınıf öğretmenlerinin özel alan yeterlik düzeylerine ilişkin; sınıf öğretmenlerinin görüşlerini belirlemeye çalışan bu araştırmada aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir.

5. 1. Sonuçlar

5.1.1. Sınıf öğretmenlerinin kişisel bilgilerine ilişkin sonuçlar

Öğretmenlerin % 71,6' sı kadın , % 28,4' ü erkektir. Öğretmenlerin % 32'si 30 yaş ve altı , %22'si 31-35, %26'sı 36- 40 , %11,6'sı 41-45, %4' ü 46-50, % 4,4' ü 51 yaş ve üzeri yaş grubundadır. Öğretmenlerin, %24,4' ü 1-5 yıl arası, %24,4'ü 6-10 yıl arası, %32'si 11-15 yıl arası , %10,4'ü 16-20 yıl arası, %8,8'i 21 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip olduğu belirlenmiştir. Aynı zamanda öğretmenlerin, % 5,2' si ön lisans , %91,2' si lisans, %3,6 'sı yüksek lisans/ doktora eğitim düzeyine sahiptir. Öğretmenlerin % 4,4' ü 1, %9,6' sı 2 , %18,8' i 3 , % 12' si 4, %55,2' si 5 ve üzeri hizmet içi eğitim programına katılmıştır.

5.1.2. Sınıf öğretmenlerinin özel alan yeterlik düzeylerine ilişkin sonuçlar

1.Sınıf öğretmenlerinin özel alan yeterlik düzeylerine ilişkin, sınıf öğretmenlerinin görüşleri 8 konuda incelenmiştir.

Bunlar;

- Öğrenme- Öğretme Ortamı ve Gelişim
- İzleme ve Değerlendirme
- Bireysel ve Mesleki Gelişim- Toplumsal İlişkiler
- Sanat ve Estetik
- Dil Bilincini Geliştirme
- Bilimsel ve Teknolojik Gelişmeler
- Bireysel Sorumluluklar ve Sosyalleşme
- Beden Eğitimi ve Güvenlik

Öğretmenlerin bu konulardaki özelliklere sahip olma derecelerini belirlemek amacıyla anket sorularına verdikleri cevapların yüzde, frekans, aritmetik ortalama ve standart sapmaları alınmıştır. Bu analizler sonucunda;

Öğrenme – Öğretme Ortamı ve Gelişim konusundaki özelliklere “çok” düzeyinde ($\bar{X} = 3.88$ ve $ss = 0.58$)

İzleme ve Değerlendirme konusundaki özelliklere “çok” düzeyinde ($\bar{X} = 4.02$ ve $ss = 0.63$)

Bireysel ve Mesleki Gelişim- Toplumsal İlişkiler konusundaki özelliklere “çok ” düzeyinde ($\bar{X} = 4.08$ ve $ss = 0.51$)

Sanat ve Estetik konusundaki özelliklere “çok” düzeyinde ($\bar{X} = 3.53$ ve $ss = 0.74$)

Dil Bilinci Geliştirme konusundaki özelliklere “çok” düzeyinde ($\bar{X} = 4.03$ ve $ss = 0.63$)

Bilimsel ve Teknolojik Gelişmeler konusundaki özelliklere “çok” düzeyinde ($\bar{X} = 3.99$ ve $ss = 0.70$)

Bireysel Sorumluluklar ve Sosyalleşme konusundaki özelliklere “çok” düzeyinde ($\bar{X} = 3.99$ ve $ss = 0.54$)

Beden Eğitimi ve Güvenlik konusundaki özelliklere “çok” düzeyinde ($\bar{X} = 3.906$ ve $ss=0.625$)

Tüm konu alanlarına “çok” düzeyinde ($\bar{X} = 3.97$ ve $ss= 0.22$) sahip oldukları bulunmuştur.

2. Sınıf öğretmenlerinin özel alan yeterlik düzeylerine ilişkin görüşlerine göre, en etkili konu “ Bireysel ve Mesleki Gelişim-Toplumsal İlişkiler” konusu olup, bunu en yüksek ortalama ile sırasıyla “Dil Bilinci Geliştirme”, “İzleme ve Değerlendirme”, “Bireysel Sorumluluklar ve Sosyalleşme”, “Bilimsel ve Teknolojik Gelişmeler”, “Beden Eğitimi ve Güvenlik”, “Öğrenme- Öğretme Ortamı ve Gelişim”, “Sanat ve Estetik” izlemektedir. En az etkili konu ise “Sanat ve Estetik” konusudur. Bu sonuçlar sınıf öğretmenlerinin özel alan yeterliklerine yüksek derecede sahip olduklarını ortaya çıkarmaktadır. Ancak sınıf öğretmenlerinin “Sanat ve Estetik” konusunda yer alan “öğrenci- okul yönetimi ve veli katılımıyla sanatsal etkinlikler düzenlerim.” İfadesine “bazen” yanıtını vermeleri bu konuya ilişkin imkan eksikliğinden kaynaklanıyor olabilir.

3. Öğretmenlerin cinsiyet değişkenine göre, sınıf öğretmenlerinin özel alan yeterlik düzeylerine ilişkin görüşleri arasında fark olup olmadığını anlamak amacıyla t testi yapılmıştır. Yapılan t testi sonucunda hesaplanan t değerlerine dayanarak, Öğrenme- Öğretme ortamı ve Gelişim, Bireysel ve Mesleki Gelişim- Toplumsal ilişkiler, Sanat ve Estetik, Bireysel Sorumluluklar ve Sosyalleşme, Beden Eğitimi ve Güvenlik, konusundaki özelliklere sahip olma derecelerine ilişkin öğretmen görüşlerinde farklılığa rastlanmamış, İzleme ve Değerlendirme, Dil Bilincini Geliştirme, Bilimsel ve Teknolojik Gelişim konusundaki özelliklerine sahip olma derecelerine ilişkin görüşlerin ise farklı olduğu, başka bir deyişle kadın öğretmenlerin görüşlerinin, erkek öğretmenlerin görüşlerine göre daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

4. Öğretmenlerin yaş değişkenine göre, sınıf öğretmenlerinin özel alan yeterlik düzeylerine ilişkin görüşleri arasında anlamlı fark olup olmadığını anlamak amacıyla Tek Yönlü Varyans Analizi yapılmıştır. Bu analiz sonucuna göre; İzleme ve Değerlendirme, Bireysel ve mesleki Gelişim- Toplumsal İlişkiler, Beden Eğitimi ve Güvenlik konularındaki özelliklere sahip olma derecelerine ilişkin öğretmen

görüşlerinin benzer, Öğrenme- Öğretme Ortamı ve Gelişim, Sanat ve Estetik, Dil Becerilerini Geliştirebilme, Bilimsel ve Teknolojik Gelişim, Bireysel Sorumluluklar ve Sosyalleşme konularındaki özelliklere sahip olma derecelerine ilişkin öğretmen görüşlerinde farklılık olduğu ortaya çıkmıştır. Bu farklılığın kaynağını bulmak için yapılan Tukey testi sonucunda;

- Öğrenme- Öğretme ortamı ve Gelişim konusunda farklılığın 30 yaş ve altı ile 36-40, 41-45 ve 46-50 yaş grupları arasında olduğu görülmektedir. 30 yaş ve altı grubundaki öğretmenler Öğrenme – Öğretme Ortamı ve Gelişim konusunu ölçen ifadeleri daha düşük düzeyde yanıtlamışlardır.
- Sanat ve Estetik konusu için farklılığın 46-50 yaş grubu ile 30 yaş ve altı, 31-35 yaş ve 36-40 yaş grupları arasında olduğu görülmektedir. 46-50 yaş grubundakiler sanat ve estetik konusunu ölçen ifadeler için daha yüksek düzeyde cevaplar vermişlerdir.
- Bireysel Sorumluluklar ve Sosyalleşme konusu için farklılığın 30 yaş ve altı ile 41-45 yaş grupları arasında olduğu görülmektedir. 30 yaş ve altı yaş grubundakiler ilgili konuyu ölçen ifadeler için daha düşük düzeyde cevaplar vermişlerdir.
- “Dil Becerilerini Geliştirebilme” konu alanı için farklılık 46- 50 yaş grubu ve 30 ve altı yaş grubu ile 31- 35 yaş grupları arasındadır. 46- 50 yaş grubu öğretmenler ilgili konu alanını ölçen ifadeler için daha yüksek düzeyde cevaplar vermişlerdir.
- “Bilimsel ve Teknolojik Gelişmeler” konu alanı için farklılık 31- 35 yaş grubundaki öğretmenler ile 41- 45 yaş grubundaki öğretmenler arasında olduğu görülmektedir. 31- 35 yaş grubundaki öğretmenler ilgili konu alanını ölçen ifadeler için daha düşük düzeyde cevaplar vermişlerdir.

5. Öğretmenlerin mesleki kıdem değişkenine göre, sınıf öğretmenlerinin özel alan yeterlik düzeylerine ilişkin görüşleri arasında anlamlı fark olup olmadığını anlamak amacıyla Tek Yönlü Varyans Analizi yapılmıştır. Bu analiz sonucunda, İzleme ve Değerlendirme, Bireysel ve Mesleki Gelişim- Toplumsal İlişkiler, Dil Becerilerini Geliştirebilme, Bilimsel ve Teknolojik Gelişmeler, Bireysel Sorumluluklar ve Sosyalleşme, Beden Eğitimi ve Güvenlik konularındaki özelliklere ilişkin sonuçların benzer, Öğrenme- Öğretme Ortamı ve Gelişim, Sanat ve Estetik, konu alanlarındaki özelliklere ilişkin ise öğretmen görüşlerinde farklılık olduğu ortaya çıkmıştır. Bu farklılığın kaynağını bulmak için yapılan Tukey testi sonucunda;

- Öğrenme- Öğretme Ortamı konusu için farklılığın 1-5 yıl ile 6-10, 11- 15 ve 21 yıl üzeri kıdem grupları arasında olduğu görülmektedir. Yani bu durumda, Öğrenme- Öğretme Ortamı ve Gelişim konusundaki özelliklere sahip olma derecelerine ilişkin, mesleklerinde 1-5 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin görüşleri, diğerlerine göre daha düşük düzeydedir.
- Sanat ve Estetik konusunda farklılığın 6-10 yıl ile 21 yıl ve üzeri grupları arasında olduğu görülmektedir. 6-10 yıl arası kıdeme sahip olan öğretmenler Sanat ve Estetik konusunu ölçen ifadelerle daha düşük düzeyde cevaplar vermişlerdir.

6. Öğretmenlerin eğitim düzeylerine göre, sınıf öğretmenlerinin özel alan yeterlik düzeylerine ilişkin görüşleri arasında fark olup olmadığını anlamak amacıyla Tek Yönlü Varyans Analizi yapılmıştır. Bu analiz sonucuna göre, Öğrenme- Öğretme Ortamı ve Gelişim, İzleme ve Değerlendirme, Bireysel ve Mesleki Gelişim ile Toplumsal İlişkiler, Sanat ve Estetik, Dil Becerilerini Geliştirebilme, Bireysel Sorumluluklar ve Sosyalleşme, Beden Eğitimi ve Güvenlik konularındaki özelliklere ilişkin öğretmen görüşlerinin benzer olduğu, Bilimsel ve Teknolojik Gelişim konusundaki özelliklere ilişkin öğretmen görüşlerinde farklılık olduğu ortaya çıkmıştır. Bu farklılığın kaynağını bulmak için yapılan Tukey testi sonucunda;

- Bilimsel ve Teknolojik Gelişim konusu için farklılığın yüksek lisans ve/veya Doktora mezunu öğretmenlerden kaynaklandığı görülmektedir. Yüksek lisans ve/veya doktora mezunu öğretmenler, ön lisans veya lisans mezunu öğretmenlere göre, Bilimsel ve Teknolojik Gelişim konusuna ilişkin ifadelerle daha düşük düzeyde cevaplar vermiştir.

7. Öğretmenlerin katıldıkları hizmet içi eğitim programı sayısına göre, sınıf öğretmeni özel alan yeterlik düzeylerine ilişkin görüşleri arasında fark olup olmadığını anlamak amacıyla Tek Yönlü Varyans Analizi yapılmıştır. Bu analiz sonucuna göre, İzleme ve Değerlendirme, Bireysel-Mesleki gelişim ve Toplumsal İlişkiler, Sanat ve Estetik, Bilimsel ve Teknolojik Gelişim, Beden Eğitimi ve Güvenlik konularındaki özelliklere ilişkin öğretmen görüşlerinin benzer olduğu, Öğrenme- Öğretme Ortamı ve Gelişim, Dil Becerilerini Geliştirebilme, Bireysel Sorumluluklar ve Sosyalleşme konularındaki özelliklere ilişkin öğretmen görüşlerinde farklılıklar ortaya çıkmıştır. Bu farklılığın kaynağını bulmak için yapılan Tukey testi sonucunda;

- Öğrenme-Öğretme Ortamı Gelişim konusu için farklılığın 2 kez hizmet içi eğitim programına katılan ile 5 ve üzeri hizmet içi eğitim programına katılan öğretmenler arasında olduğu görülmektedir. 2 kez hizmet içi eğitim programına katılan öğretmenler 5 ve üzeri eğitim programına katılan öğretmenlere göre, bu konuya ilişkin ifadeler daha düşük düzeyde cevaplar vermişlerdir.
- Dil Becerilerini Geliştirebilme konusu için farklılığın 1 kez hizmet içi eğitim programına katılanlar ile 4 kez ve 5 ve üzeri hizmet içi eğitim programına katılanlar arasında olduğu görülmektedir. 1 kez hizmet içi eğitim programına katılan öğretmenlerin Dil Becerilerini Geliştirme konusundaki ifadeler daha düşük düzeyde cevaplar vermişlerdir.
- Bireysel Sorumluluklar ve Sosyalleşme konu alanı için farklılığın 2 kez hizmet içi eğitim programına katılan öğretmenler ile 5 ve üzeri hizmet içi eğitim programına katılan öğretmenler arasında olduğu görülmektedir. 2 kez hizmet içi eğitim programına katılanlar ilgili konuyu ölçen ifadeler için daha düşük düzeyde cevaplar vermişlerdir.

5. 2. Öneriler

Bu bölümde, araştırma sonuçları doğrultusunda öneriler geliştirilmiştir. Bu öneriler “uygulamacılar için öneriler” ve gelecekte yapılan araştırmalar ile ilgili olarak da “araştırmacılar için öneriler” biçiminde iki şekilde ele alınmıştır.

5.2.1. Uygulamacılar için öneriler

1. Eğitimin niteliğini arttırmak için, öğretmenlerin öğrencilerin gelişim özellikleriyle ilgili olarak, öğretim yöntem ve tekniklerini kullanabilme yeterliklerine ilişkin hizmet içi eğitimler düzenlenmelidir.
2. “Bireysel ve mesleki gelişim- toplumsal ilişkiler” açısından profesyonel çalışma grupları, seminerler, hizmet içi eğitim programları gibi alan bilgisini geliştirecek eğitimler MEB. tarafından bir hizmet içi eğitim programıyla sınıf öğretmenlerine sunulmalıdır.

3. Sınıf öğretmenlerinin, sanat ve estetik konusuna ilişkin yeterliklerini geliştirmede gerek hizmet içi eğitimde, gerekse üniversite eğitiminde düzenlemeler yapılmalıdır.

5.2.2. Araştırmacılar için öneriler

1. Bu araştırmada, sınıf öğretmenlerinin özel alan yeterlik düzeyleri, belli bir merkezdeki ilköğretim okullarıyla sınırlı olarak belirlenmeye çalışılmıştır. Benzer bir araştırma farklı il ve değişik öğretim kademelerinde yapılabilir.
2. Sınıf öğretmenlerinin özel alan yeterlik düzeyleri nitel yöntem kullanılarak da araştırılabilir.
3. Bu araştırma resmi ilköğretim okullarında yapılmıştır. Özel okullarda da araştırmalar yapılabilir. Resmi ve özel ilkokullarda yapılan araştırmalar karşılaştırılabilir.

KAYNAKÇA

- Akyüz, Y. (2003). Osmanlıdan günümüze öğretmen istihdam ilke ve politikalarına eleştirel bir bakış. *Öğretmen Yetiştirme ve İstihdamı Sempozyumu*. Ankara: Eğitim-Sen Yayınlar.
- Arslan, M. (2008). *Öğretim ilke ve yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Artiga, A. G. , Betoret, F. D. (2010). Barriers perceived by teachers at work, coping strategies, self-efficacy and burn out. *The Spanish Journal of Psychology*, 13 (2), 637-654.
- Ayhan, H. (1997). *Eğitim bilimine giriş*. İstanbul: Şule Yayınlar.
- Aydın, M. Ş. (1998). Din eğitim-öğretiminin kilit sorunu: Branşının uzmanı öğretmen eksikliği. *Orta Dereceli Okullarda Yürütülen Din Eğitim-Öğretmenin Problemleri Semineri*, Kayseri.
- Başaran, İ. E. (2004). *Eğitim psikolojisi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Büyükkaragöz, S ve diğerleri. (1998). *Öğretmenlik mesleğine giriş (Eğitimin temelleri)*. Konya: Mikro Yayınları.
- Damar, M. (1996). *İlkokuma Yazma Öğretiminde Karşılaşılan Güçlüklerle Öğretmen Nitelikleri Arasındaki İlişki*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Demiral, H. , Baydar, F. , Gönen, İ. (2010). Sınıf öğretmenliği özel alan yeterliği hakkında öğretmen adaylarının görüşleri. *9. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu*. Elazığ.
- Demirel, Ö. , Kaya, Z. (2002). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Erden, M. (1998). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. İstanbul: Alkım Yayınları.
- Erden, M. (2004). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. İstanbul: Alkım Yayınları.

- Ertürk, S. (1994). *On yıl öncesine kıyasla öğretmen davranışları*. Ankara: MEB. APAK Başkanlığı.
- Fidan, N. , Erden, M. (2001). *Eğitime giriş*. İstanbul: Alkım Yayınları.
- Gliem, J. A. , Gliem, R. R., (2003), Calculating, interpreting, and reporting cronbach's alpha reliability coefficient for likert-type scales. *Midwest Research to Practice Conference in Adult, Continuing, and Community Education*.
- Gökçe, E. (1996) *İlköğretim öğretmenlerinin yeterlilikleri: Ankara'daki ilköğretim okulu öğretmenleri üzerinde yapılan bir araştırma*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Gökçe, E. (2000). Yirmi birinci yüzyılın öğretmeni. *Çağdaş Eğitim Dergisi*. Kasım, 270.
- Gözütok, F. D. (1995). *Öğretmenlerin demokratik tutumları*. Ankara: Ekin Yayıncılık.
- Gözütok, F. D. , Akgün, Ö. E. ve Karacaoğlu, Ö. C. (2005). İlköğretim programlarının öğretmen yeterlilikleri açısından değerlendirilmesi. *Yeni İlköğretim Programlarını Değerlendirme Sempozyumu*. Kayseri. 17-40. Ankara: Sim Matbaası.
- Gürkan, T. (1993). *İlkokul öğretmenlerinin öğretmenlik tutumları ile benlik kavramları arasındaki ilişki*. Ankara: Sevinç Matbaası.
- Gürkan, T. , (2000), Öğretmenin nitelikleri ve görevleri. E. Sözer (ed.) , *Öğretmenlik mesleğine giriş* (ss. 25- 35) İçinde. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Gürkan, T. ve diğerleri. (2004). Öğretmen yeterliği taslağında yer alan yeterlik alanları. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, Aralık, 5.
- Güven, İ. (2001). Öğretmen Yetiştirmenin Uluslararası Boyutu (Unesco 45. Uluslararası Eğitim Kongresi. *Milli Eğitim Dergisi*, 150, 20-27.

- Hannam, R. , Jimmieson, N. , Yeo, G. (2005). The relationships among teacher behaviours, teacher efficacy and student quality of school life: A multilevel perspective. *Australian Journal of Psychology*, 57, 110.
- Ilkan, A. H. (2007). *Öğretmenlerin mesleki ve kişisel yeterliklerinin eğitim üzerine etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Beykent Üniversitesi.
- İlhan, A. Ç. (2002). Sınıf Öğretmeni Yetiştirme Programları ve Sanat Eğitimi. *XI. Eğitim Bilimleri Kongresi*. Yakın Doğu Üniversitesi, Kıbrıs.
- Kalaycı Ş. (2006). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*. Ankara: Asil Yayınevi.
- Karacaoğlu, Ö. C. (2008). *Avrupa Birliği uyum sürecinde öğretmen yeterlikleri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Karaçam, A. (2003). *Başarılı öğretmenin portresi*. İstanbul: Bilge Yayınları
- Karlı, D. , M. (2005). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. Ankara: Öğreti Yayınları.
- Kavcar, C. , Oğuzkan, F. ve Sever, S. (1997). *Türkçe ve sınıf öğretmenleri için Türkçe öğretimi*. Ankara: Engin Yayınevi.
- Köseoğlu, K. (1994). *İlköğretime öğretmen yetiştiren kurumlarda öğretim elemanı yeterliklerinin değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Küçükahmet, L. (1976). Öğretmen yetiştiren kurum öğretmenlerinin tutumları program geliştirme açısından bir yorum. *Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları*, Ankara, 55.
- Küçükahmet, L. (1993). *Öğretim ilke ve yöntemleri*. Ankara: Gazi Kitabevi.

Kulahçı, S. G. (1992), Yükseköğretimde öğretmen yetiştirme yaklaşımları, Fırat Havzası'nda Yükseköğretim, *Fırat Havzası Araştırma Merkezi Yayınları*, Fırat Üniversitesi, Elazığ, 12.

MEB. (2002). *Öğretmen yeterlilikleri*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

MEB. (2004). *Öğretmenlik mesleği genel yeterlilikleri ve özel alan yeterlilikleri*.

Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

MEB. (2006). *Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi

MEB. (2008). *Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri ve özel alan yeterlikleri*.

Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

Mujis, Kayriakides, D. , Werf, L. , Creemers, G. , Timperley, B. , Earl, H. , Lorna (2014).

School effectiveness & School Improvement, *Official Journal of the International Congress for School Effectiveness and Improvement (ICSEI)*, 25 (2), 231- 256.

Nartgün, Z. (2005). Ölçme ve değerlendirme ve öğretmenlik mesleği. M. D. Karşlı

(ed.), *Öğretmenlik mesleğine giriş* (ss. 227-254) İçinde. Ankara: Öğreti Yayınları

Özden, Y. (2002). *Öğretmenlik mesleğine giriş*, Ankara: Pegem Yayıncılık.

Saraç, C. (2002), *Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenlerinin Yeterlilikleri ve Öğretmenlik*

Mesleğine Yönelik Tutumları. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara : Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Seferoğlu, S. S. (2003). Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitiminde Yeni Yaklaşımlar.

Çağdaş Eğitim Sistemlerinde Öğretmen Yetiştirme Ulusal Sempozyumu.

Öğretmen Hüseyin Hüsnü Tekışık Eğitim Araştırma Geliştirme Vakfı Yayınları.

Ankara, 8, 149-167.

Senemoğlu, N. (2002). *Gelişim öğrenme ve öğretim*. Ankara: Gazi Kitabevi.

Senemoğlu, N. *Öğrenci Görüşlerine Göre Öğretmen Yeterlikleri*.
http://yunus.hacettepe.edu.tr/~n.senem/makaleler/ogretmen_yeterli.htm
 adresinden 04.05.2012 tarihinde erişilmiştir.

Sünbül, A.M. (2002). Bir meslek olarak öğretmenlik. Ö. Demirel ve Z. Kaya (Eds.),
Öğretmenlik mesleğine giriş (ss.223–254) İçinde. Ankara: Pegem Yayıncılık.

Sönmez, V. (1999). *Öğretmen el kitabı*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Sönmez, V. (2000). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. Ankara: Anı Yayınları.

Türk Dil Kurumu, (2005). *Türkçe sözlük*, Ankara: Türk Dil Kurumu (4. Baskı).

Varış, F. (1994). *Eğitim bilimine giriş*. . Ankara : Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri
 Fakültesi Yayınları.

Yazıcıoğlu Y. ve Erdoğan S. (2004). *Spss uygulamalı bilimsel araştırma yöntemleri*.
 Ankara: Detay Yayıncılık.

http://otmg.meb.gov.tr/Yeterlik_surec.html adresinden 09.03.2014 tarihinde erişilmiştir.

http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/164/seker.htm
 adresinden 9 Mart 2014 tarihinde erişilmiştir.

EK 1**AÇIKLAMA****Sayın Sınıf Öğretmeni;**

Bu anket; Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Ana Bilim Dalı Sınıf Öğretmenliği programında yüksek lisans tez çalışması için hazırlanmıştır.

Bu araştırmanın amacı, sınıf öğretmenlerinin özel alan yeterlilik düzeylerine ilişkin görüşlerini belirlemektir.

Vereceğiniz cevaplar bilimsel amaçlarla gruplandırılarak değerlendirilecektir. Bu nedenle anketi dolduranın adını belirtmesine gerek yoktur.

İki bölümde oluşan anketin her bölümünün başında özel bir açıklama bulunmaktadır. Anketi, bu açıklamalara göre doldurmanız beklenmektedir.

Bu anketin geçerli olarak değerlendirilmesi, vereceğiniz samimi cevaplara bağlıdır. Yardımlarınız için teşekkür ederim.

Saygılarımla.

Oya İHTİYAR

Sınıf Öğretmeni

A.İ.B.Ü Yüksek Lisans Öğrencisi

EK 2**BÖLÜM 1****KİŞİSEL BİLGİLER**

Bu bölümdeki sorular çoktan seçmelidir. Lütfen size uygun gelen seçeneğin karşısına (X) işaretini koyunuz.

Cinsiyetiniz:

☐ Kadın ☐ Erkek

Yaşınız:

☐30 ve daha az ☐31-35 ☐36-40 ☐41-45 ☐46-50 ☐51 ve daha üzeri

Meslekteki kıdeminiz:

☐ 1-5 yıl ☐ 6-10 yıl ☐11-15 yıl ☐16-20 yıl ☐21 yıl ve üstü

Eğitim düzeyiniz:

☐Ön Lisans ☐Lisans ☐Yüksek Lisans ☐Doktora

Katıldığınız hizmet içi program sayısı:

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ve daha fazla

EK 3**ÖĞRETMEN ANKETİ**

Aşağıda, sınıf öğretmenlerinin özel alan yeterlilik düzeyleri konusunda ifadeler verilmiştir. Cevaplarınızı her davranışın başında yer alan seçeneklerden size en uygun olanın içine (X) işareti koyarak veriniz. Bu işaretlerden her birisi görevinizi yaparken o davranışı ne düzeyde yerine getirdiğinizi ifade etmektedir. Buna göre her bir davranış; (1) Hiç, (2) Az, (3) Orta, (4) Çok, (5) Tam olmak üzere küçükten büyüğe doğru sıralanan beş düzey belirlenmiştir.

SINIF ÖĞRETMENLİĞİ ÖZEL ALAN YETERLİK ANKETİ

	Hiç	Az	Orta	Çok	Tam
1. Gelişim özellikleri bakımından farklılık gösteren öğrencilerimi dikkate alarak öğretim yöntem ve tekniklerini çeşitlendiririm.	()	()	()	()	()
2. Öğrencilerimin, bilgi, beceri ve tutumlarını geliştirmek için öğretim kazanımlarına uygun eğitim araç ve gereçlerini çeşitlendiririm.	()	()	()	()	()
3. Öğrencilerimin bireysel özelliklerini dikkate alarak öğrenme ortamını düzenlerim.	()	()	()	()	()
4. Sınıf rehberlik programındaki kazanımlara uygun olarak özgün etkinlikler oluştururum.	()	()	()	()	()
5. Öğrencilerimin düşünme becerilerinin geliştirilmesine yönelik bireysel ve grup etkinliklerini çeşitlendirir, onların ürünlerini öğrenme ortamında kullanmalarını sağlarım	()	()	()	()	()
6. Öğrencilerimin düşünme becerilerini geliştirebilmesi için gelişim aşamalarını ve bireysel ihtiyaçlarını dikkate alacak etkinlikler düzenlerim.	()	()	()	()	()
7. Öğrencilerimin, problem çözme becerilerini geliştirmek için gelişim aşamalarını ve bireysel ihtiyaçlarını dikkate alacak etkinlikler (buluş, örnek olay vb stratejileri içeren) düzenlerim.	()	()	()	()	()
8. Öğrenme öğretme sürecindeki etkinlikleri özel gereksinimli öğrencilerime uygulayım.	()	()	()	()	()
9. Öğrencilerimin gelişim dönemlerini izlemek için aile, rehber öğretmen, özel eğitim ve ilgili alan uzmanları ile işbirliği yaparım.	()	()	()	()	()
10. Öğrencilerimin gelişim dönemlerini izlemeye yönelik ürün değerlendirmenin yanında süreç değerlendirmesini de kullanırım.	()	()	()	()	()
11. Öğrencilerimin başarı düzeylerine göre kendimi değerlendirir buna göre öğrenme sürecini onlarla birlikte düzenlerim.	()	()	()	()	()
12. Bireysel ve mesleki gelişim için	()	()	()	()	()

profesyonel çalışma gruplarına ve hizmet içi eğitim programlarına gönüllü olarak katılırım.					
13. Bilimsel ve mesleki etik ilkelere uymaya özen gösteririm.	()	()	()	()	()
14. Öğrenci-öğretmen ve veli-öğretmen iletişimini sağlamak ve geliştirmek için düzenli aralıklarla toplantı yaparım.	()	()	()	()	()
15. Öğretim uygulamalarını iyileştirmek için çevredeki kişi, kurum ve kuruluşların etkin katılımını sağlayarak onlardan destek alırım.	()	()	()	()	()
16. Araştırma, bilgiye erişme ve bilgiyi paylaşma amacıyla interneti kullanırım.	()	()	()	()	()
17. Bilişim teknolojileri araçlarını öğrencilerle, meslektaşlarımla, yöneticilerle, ailelerle ve uzmanlarla etkili iletişim ve işbirliği için kullanırım.	()	()	()	()	()
18. Güzel sanatlarla ilgili yayın ve etkinlikleri izlerim.	()	()	()	()	()
19. Öğrencilerimin sanatsal etkinliklere ilgi duymalarını sağlayacak ortamlar düzenlerim.	()	()	()	()	()
20. Dans, yaratıcı drama ve müzik gibi etkinlikleri; öğrencilerimi güdüleme ve performanslarını geliştirmede kullanırım.	()	()	()	()	()
21. Öğrenci, okul yönetimi ve veli katılımıyla sanatsal etkinlikler düzenlerim.	()	()	()	()	()
22. Öğrencilerimin yaratıcılık ve estetiğe dayalı hazırlamış oldukları materyallerin okul içinde ve dışındaki etkinliklerde sergilenmesini sağlarım.	()	()	()	()	()
23. Öğrencilerime okul içi ve okul dışı çeşitli ortamlarda “konuşma etkinlikleri” düzenleyerek kendilerini ifade etme olanağı tanırım.	()	()	()	()	()
24. Öğrencilerimin ilgi alanlarına ve gelişim düzeylerine göre farklı yöntem ve tekniklerde yazmalarına fırsatlar sağlarım.	()	()	()	()	()
25. Konuşma ve yazma dilinde yabancı kökenli sözcükler yerine Türkçe sözcükler kullanmaya özen gösteririm.	()	()	()	()	()
26. Öğrencilerimin düşünce ve izlenimlerini ifade ederken bilimsel kavramları kullanmalarına özen gösteririm.	()	()	()	()	()
27. Öğrencilerimin, bilime olumlu bakış	()	()	()	()	()

açısı kazanmaları için (bilimsel gelişmeleri, bilim insanlarının bilime katkılarını içeren) drama, poster, broşür hazırlamalarını sağlayacak etkinlikler düzenlerim.					
28. Öğrencilerimin kendilerini ve yakın çevrelerini (ailesini, arkadaşlarını, okulunu) tanımaları ve ifade edebilmeleri için çeşitli etkinlikler düzenlerim.	()	()	()	()	()
29. Sınıf kurallarını öğrencilerimle oluştururum.	()	()	()	()	()
30. Öğrencilerimin sınıf ve okul yönetimi ile okulda düzenlenen etkinliklerde sorumluluk ve yetki sahibi olmalarını sağlarım.	()	()	()	()	()
31. Öğrencilerimin günlük hayatta karşılaştıkları olayları, vatandaşlık görev ve sorumluluklarını çocuk hakları ve insan hakları yönünden değerlendirmelerini sağlarım.	()	()	()	()	()
32. Öğrencilerimin çevrelerindeki varlıkları ve doğa olaylarını gözlemlemeleri için geziler düzenlerim.	()	()	()	()	()
33. Doğal afetler karşısında sergilenmesi gereken davranışları kazandırmaya yönelik etkinlikler yaparım.	()	()	()	()	()
34. Öğrencilerimin, doğal afetlerin nedenlerine ve sonuçlarına yönelik araştırma yapmalarını sağlarım.	()	()	()	()	()
35. Öğrencilerime, doğanın insan yaşamının devamlılığı için önemini kavramasını sağlayacak etkinlikler düzenlerim.	()	()	()	()	()
36. Öğrencilerimin, çevreyi koruma amaçlı kulüp vb. örgütlerde gönüllü olarak görev almalarını sağlarım.	()	()	()	()	()
37. Öğrencilerimden, kendi yaşamlarındaki zaman, olay ve değişimleri gösteren zaman çizelgeleri oluşturmalarını isterim.	()	()	()	()	()
38. Gruplar oluşturarak ritim eğitimi ve dans figürlerini uygulayabilmeleri ve bunları sergileyebilmeleri için öğrencilerime ortam hazırlarım.	()	()	()	()	()
39. Öğrencilerime, ferdi sporlar ve takım sporları ile ilgili becerileri uygulamalı olarak göstererek, bunları yapmalarını sağlarım.	()	()	()	()	()

40. Öğrencilerime, (mendil kapmaca, elim sende, köşe kapmaca vb.) oyunlar oynatırım.	()	()	()	()	()
41. Öğrencilerimin işbirliğini geliştirebilmeleri için grup müsabakaları düzenlerim.	()	()	()	()	()
42. Dengeli ve doğru beslenme davranışı kazandırmaya yönelik etkinlikler düzenlerim.	()	()	()	()	()
43. Öğrencilerimin boy-kilo oranını tespit ederek, onları yeterli ve dengeli beslenme konusunda bilgilendiririm.	()	()	()	()	()
44. Spor sakatlanmalarında ilk yardım temel bilgi ve becerilerini kazandırmaya yönelik etkinlikler düzenlerim.	()	()	()	()	()

Göstermiş olduğunuz ilgiye teşekkür eder, saygılar sunarım.

EK 4

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Oya ÇAVUŞ

Doğum Yeri ve Yılı : İzmit - 14.10.1987

Yabancı Dili : İngilizce

İlköğretim : İzmit Pakmaya İlköğretim Okulu

Ortaöğretim : İzmit Yabancı Dil Ağırlıklı Lisesi

Lisans : Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı- 2009

Yüksek Lisans : Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı- 2014

Çalışma Hayatı – 2010- 2012 İstanbul Küçükçekmece Akşemşettin İlköğretim okulu
 2012- 2013 Kocaeli İzmit Zafer İlkokulu
 2013- 2014 Kocaeli Yeşilova Yarbay Refik Cesur İlkokulu
 2014- Kocaeli İzmit Mehmetçik İlkokulu

Katıldığı Seminerler Çocuklarda Problem Çözme Becerisi Kazandırma - 2010
 Etkili Öğretmenlik Eğitimi - 2010
 Meydan Okuyan Çocuk ve Ben - 2010
 Okul Öncesi Dönemde İlköğretime Hazırlık Çalışmaları- 2010
 Eğitim Psikoloji Sempozyumu- Meslek ve Kariyer Gelişimi 2011

Ek 5 MEB Uygulama İzni

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

SAYI : B.08.4.MEM.0.34.14.00.044-55228
KONU: Anket (Oya İHTİYAR)

18.04.2012

ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne

İlgi: a) 23/03/2012 tarihli ve 300-230 sayılı yazınız.
b) Valilik Makamının 17/04/2012 tarihli ve 54305 sayılı onayı.

Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü ilköğretim anabilim dalı sınıf öğretmenliği bilim dalı yüksek lisans programı öğrencisi Oya İHTİYAR' ın "Sınıf Öğretmenlerinin Özel Alan Yeterlikleri" konulu tezine dair, anket çalışmasını ilimiz Küçükçekmece ilçesinde bulunan ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerine kişisel bilgi formu ve 44 (kırkdört) maddelik öğretmen anketini uygulama yapma isteği ilgi (b) valilik oluru ile uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi, gereğinin ilgi (b) valilik oluru doğrultusunda, gerekli duyurunun anketçi tarafından yapılmasını, işlem bittikten sonra 2 (iki) hafta içinde sonuçtan Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Bölümüne rapor halinde bilgi verilmesini arz ederim.

M. Nurettin ARAS
Müdür a.
Şube Müdürü

Ekler
Ek-1 Valilik Oluru
Ek-2 Anket Soruları

Ek 6: Etik İlkeler Uyulduğuna İlişkin Metin

Yüksek lisans olarak sunduğum, Sınıf Öğretmenlerinin Özel Alan Yeterlik Düzeyleri başlıklı çalışmanın yazılmasında, bilimsel ve etik kurallara uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda aıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin tamamının ya da bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitede bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

..../..../20..

Oya ÇAVUŞ